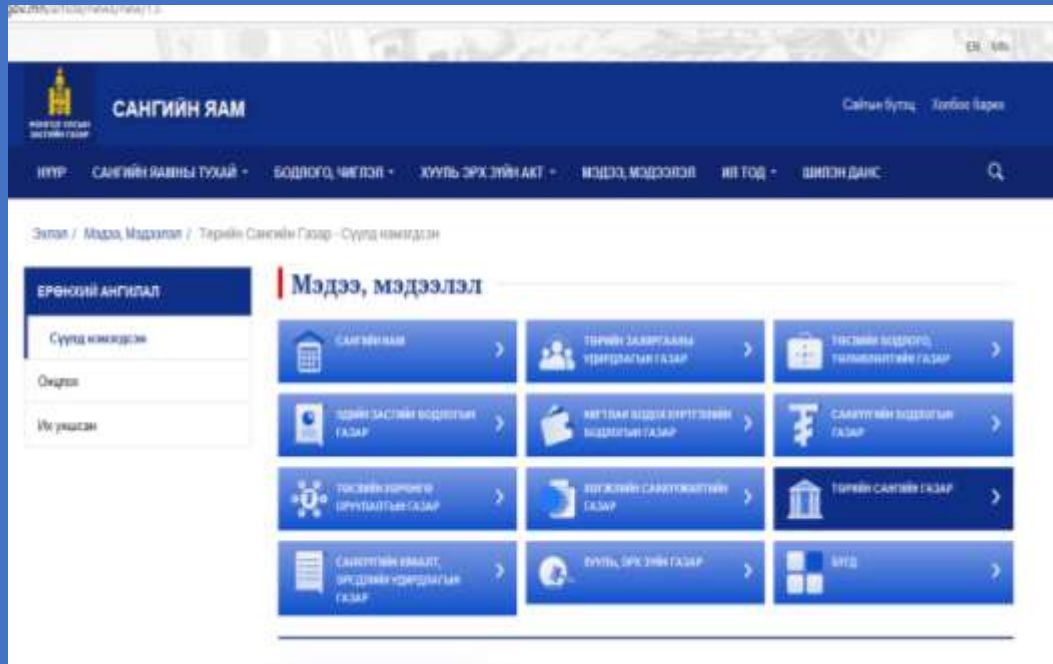

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН ХАРЬЯА ХОВД АЙМГИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагааны үр дүнд хийсэн аудитын тайлан

*Аймаг, сумдын төрийн сан, санхүүгийн албаны
тогтолцоог оновчтой болгох шаардлагатай байна.*

Ховд хот

2018 оны 10 сар

Агуулга

<p>Аудитыг гүйцэтгэж тайланг бэлтгэсэн:</p> <p>ҮАГ-ын харьяа Ховд аймаг дахь аудитын газар</p> <p>Тэргүүлэх аудитор Х.Болдбаатар</p> <p>Аудитын менежер А.Цэцэгсүрэн</p> <p>Аудитор Д.Мөнхтулга Б.Дамчуубалжир</p> <p>2018 оны 10 дугаар сар</p> <p>Уг тайланг ҮАГ-ын Веб сайтаас үзнэ ҮҮ- www.audit.gov.mn</p> <p>Аудитын тайлан, дүгнэлттэй холбоотой асуудлаар нэмж тодруулах, асууж лавлах зүйл байвал 70432545 дугаарын утас, 70433061 дугаарын факсаар харилцана уу.</p> <p>ХАЯГ: Ховд аймгийн Засаг даргын Тамгын газар Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газар 3 давхар</p>	<p>Товчилсон үгийн жагсаалт 1</p> <p>Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, арга зүй стандартын талаарх мэдэгдэл 2</p> <p>Ерөнхий зүйл 3</p> <p>Бүлэг 1. Төрийн сангийн тогтолцоо</p> <p><i>Төрийн сангийн тогтолцоонд мөрдөж буй журмуудыг шинэчлэн батлуулах шаардлагатай байна.</i> 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Санхүү төрийн сангийн хэлтсийг хууль журмын дагуу зохион байгуулан ажиллаж байгаа ч аймаг, сумуудын төрийн сангийн хэлтсийн бүтцийг оновчтой зохион байгуулах хэрэгцээ байна. 4 • Сумдын санхүүгийн алба байгуулагдаж ажилласнаар нягтлан бодогчдын ажлын ачаалал нэмэгдэж, бүртгэлээр тавих хяналт суларч байна. 5 • Сумдад санхүүгийн албаны дарга, төрийн сангийн мэргэжилтнүүд ээлжийн амралттай, чөлөөтэй, томилолттой үед нэг нэгэндээ ЗГСУМС-д нэвтрэх эрхийг шилжүүлэн олгож байгаа нь холбогдох журамтай нийцэхгүй байна. 5 • Төрийн сангийн мэргэжилтний ажлын байранд тавигдах шалгуур үзүүлэлтийг нэмэгдүүлэх шаардлагатай төдийгүй төрийн сангийн мэргэжилтнүүд ажлын байрны тодорхойлолтод заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлсний төлөө авч байгаа нэмэгдэл цалин хөлс нь Хөдөлмөрийн хуульд нийцүүлэн ажиллах шаардлагатай байна. 6 • ХОХБТХ, СТСХ-ийн хөрөнгө оруулалт хариуцсан мэргэжилтний ажил үүргийн хуваарийн давхцыг арилгах шаардлагатай байна. 7 <p>Бүлэг 2. Төрийн сангийн үйл ажиллагааны талаар</p> <p><i>Төрийн сан нь төлбөр тооцоог гүйцэтгэхдээ холбогдох журмуудыг зөрчин гүйцэтгэжээ.</i> 7</p> <ul style="list-style-type: none"> • Байгууллагын тоо, төсвийн хэмжээ, хүчин чадлаас хамааран төрийн сангийн ачаалал харилцан адилгүй байна. 7 • Төрийн сан нь төлбөр тооцоог хүчин төгөлдөр анхан шатны баримтаар гүйцэтгээгүйгээс холбогдох журмуудыг зөрчсөн байна. 8 • Төрийн сангийн тэмдгийн хадгалалт, хамгаалалт зарим сумдад хангалтгүй байна 11 • Аймгийн төрийн сангийн данснуудыг нээх, хаах журмын дагуу хэрэгжүүлж байгаа ч сумдад газрын төлбөрийн орлого төвлөрүүлэх дансыг нээх шаардлагатай байна 12 • Арилжааны банкинд зөвшөөрөлгүй данс нээж дансны орлого, хүүгийн орлогыг санхүүгийн тайланд тусгаагүй байна 12 • Зарим байгууллагуудын мөнгөн орлогод хяналт хэрэгжүүлж чадахгүй байна. 13 • Засаг даргын баталсан хуваарийн дагуу санхүүжилтийг олгоогүй байна. 13 • Нэмэлт санхүүжилтийн зарцуулалтын эрхийг нээхдээ холбогдох журмыг баримтлан ажиллаагүй байна. 14 • ЗГСУМС-д нэвтрэх эрхийг холбогдох журмын дагуу олгожээ. 15 • Сумдын төрийн сангийн сүлжээний хурдыг нэмэгдүүлэх, тоног төхөөрөмжийн хүчин чадлыг сайжруулах шаардлагатай байна. 15 • Дотоод хяналт хангалттай, үр нөлөөтэй хэрэгжээгүй байна. 15 <p>Аудитын дүгнэлт 15</p> <p>Аудитын зөвлөмж 16</p> <p>Тэргүүлэх Аудиторын тушаал 17</p> <p>Албан шаардлага, зөрчлийн нэгтгэл.....</p> <p>Холбогдох байгууллагаас ирүүлсэн санал, тайлбар:.....</p> <p>Хавсралт судалгаанууд.....</p>
---	---

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

УИХ	Улсын Их Хурал
ҮАГ	Үндэсний Аудитын Газар
ЗГ	Засгийн газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
ЗГСУМС	Засгийн газрын санхүүгийн удирдлага мэдээллийн систем
СТСХ	Санхүү төрийн сангийн хэлтэс
ХОХБТХ	Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтэс
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
НББ	Нягтлан бодох бүртгэл
УТХО	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт
ОНХО	Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
ААН	Аж ахуйн нэгж
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар

1.1. Аудит хийх бүрэн эрх, үндэслэл:

Аудитыг Улсын Их Хурлын Төсвийн Байнгын хорооны 2017 оны 6 дугаар тогтоол, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторт аймгийн аудитын газраас 2018 онд нийлүүлэх бүтээгдэхүүн, ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөөг эцэслэн, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх.

1.2 Төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагааг явуулахдаа өөрийн нөөцийг үр ашигтай ашиглаж дэвшүүлсэн зорилго, зорилтоо хэрхэн биелүүлж хэрэглэгч, үйлчлүүлэгчдийн хэрэгцээ шаардлагыг хэрхэн хангаж байгаад үнэлэлт, дүгнэлт өгч үр дүнг өгөх ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх:

Төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагааг явуулахдаа өөрийн нөөцийг үр ашигтай ашиглаж дэвшүүлсэн зорилго, зорилтоо хэрхэн биелүүлж хэрэглэгч, үйлчлүүлэгчдийн хэрэгцээ шаардлагыг хэрхэн хангаж байгаад үнэлэлт, дүгнэлт өгч үр дүнг өгөх ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх.

Аудитын үр дүнд төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагааг явуулахдаа өөрийн нөөцийг үр ашигтай ашиглаж дэвшүүлсэн зорилго, зорилтоо хэрхэн биелүүлж хэрэглэгч, үйлчлүүлэгчдийн хэрэгцээ шаардлагыг хэрхэн хангаж байгаад үнэлэлт, дүгнэлт өгч үр дүнг өгөх ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх.

- Төрийн сангийн тогтолцоо оновчтой зохион байгуулагдсан эсэх
- Төрийн сангийн үйл ажиллагаа үр дүнтэй хэрэгжиж байгаа эсэх

Аудитыг төрийн сангийн 2017 оны үйл ажиллагаатай холбоотой баримт материалд тулгуурлан аймаг, сумдын төрийн сан, зарим төсөвт байгууллагын санхүүгийн баримтыг түүвэрлэн хамруулж гүйцэтгэлээ.

1.3 Төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагааг явуулахдаа өөрийн нөөцийг үр ашигтай ашиглаж дэвшүүлсэн зорилго, зорилтоо хэрхэн биелүүлж хэрэглэгч, үйлчлүүлэгчдийн хэрэгцээ шаардлагыг хэрхэн хангаж байгаад үнэлэлт, дүгнэлт өгч үр дүнг өгөх ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх:

Аудитыг Монгол улсын Ерөнхий аудиторовын тушаалаар баталсан аудитын журмын дагуу Төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж буй хууль, тогтоол, түүнийг дагалдан гаргасан эрх зүйн актуудын хүрээнд хэрэгжүүлэгч байгууллага, нэгжийн холбогдох албан тушаалтантай ярилцлага хийх, санал асуулга, лавлагаа тодруулга авч бусад шаардлагатай баримт материалд тулгуурлан дүн шинжилгээ хийж үйл ажиллагааны хүрээнд хэрэгжүүлсэн зорилтот арга хэмжээнээс түүвэрлэн ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх.

Дараах хууль, тогтоомжийг аудитын шалгуур үзүүлэлтийн эх сурвалж болгон ашиглав. Үүнд: Төрийн аудитын тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль, Шилэн дансны тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулиуд болон бусад засгийн газрын тогтоолууд, Сангийн сайдын тушаал, журмууд.

Аудитын үр дүнд төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагааг явуулахдаа өөрийн нөөцийг үр ашигтай ашиглаж дэвшүүлсэн зорилго, зорилтоо хэрхэн биелүүлж хэрэглэгч, үйлчлүүлэгчдийн хэрэгцээ шаардлагыг хэрхэн хангаж байгаад үнэлэлт, дүгнэлт өгч үр дүнг өгөх ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх.

Аудитын үр дүнд төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагааг явуулахдаа өөрийн нөөцийг үр ашигтай ашиглаж дэвшүүлсэн зорилго, зорилтоо хэрхэн биелүүлж хэрэглэгч, үйлчлүүлэгчдийн хэрэгцээ шаардлагыг хэрхэн хангаж байгаад үнэлэлт, дүгнэлт өгч үр дүнг өгөх ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх, төсвийн зардал, орлогыг үнэлж, үйлчилгээний төлөвлөгөөг зөвшөөрөх.

1.4 Аудитын тайлангийн бүтэц, түүнд тусгагдах мэдээлэл:

Төрийн сангийн тогтолцооны талаар I бүлэгт, Төрийн сангийн үйл ажиллагаа үр дүнтэй хэрэгжиж буй эсэх талаар II бүлэгт тусган аудитын дүгнэлт, зөвлөмж, холбогдох газрын санал гэсэн агуулгаар бичигдлээ.

ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Төсвийн тухай хуулийн 4, 36, 37 дугаар зүйлд төрийн сантай холбоотой нийтлэг чиг үүрэг, төв төрийн сангийн чиг үүргүүдийг хуульчилсан байна.

Тус хуульд төрийн сангийн тогтолцоо нь төв төрийн сан, аймаг, нийслэлийн төрийн сан, сум, дүүргийн төрийн сан, төрийн захиргааны төв байгууллагын төрийн сангийн нэгж, төсвийн нягтлан бодогч нараас бүрдэх, аймаг, сумын төрийн сан нь тухайн шатны Засаг даргын Тамгын газрын дэргэд байхаар хуульчилж өгсөн байна.

Мөн 36 дугаар зүйлийн 36.3-д сум, дүүрэгт үйл ажиллагаа явуулж байгаа төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны чиглэл болон төсвийн хэмжээг нь харгалзан төрөлжүүлж, тэдгээрт хамаарах төсвийн байгууллагуудад нягтлан бодох бүртгэлийн үйлчилгээ үзүүлэх нэгдсэн алба байгуулж болно гэж заасны дагуу аймгийн 17 суманд санхүүгийн алба ажиллаж байна.

Төрийн сангийн нэгдсэн тогтолцоонд шилжсэнээр зардлыг зүйл ангиар бүлэглэн зарцуулах зарцуулалтад тавих хяналт сайжирч, мөнгөн хөрөнгийг үр дүнтэй удирдах боломжтой болсон байна.

Аймаг, сумын төрийн сангийн орон тоог тухайн шатны Засаг даргын захирамжаар баталсны дагуу аймгийн төрийн сан 8 орон тоотой, сумуудын төрийн сан төрийн сангийн төлөөлөгч, санхүүгийн албаны даргатайгаар 34, аймаг, сумын төсөвт байгууллагын 109 нягтлан бодогчид, нийт 151 ажилтантайгаар үйл ажиллагаа явуулж байна.

Ховд аймгийн санхүү төрийн сангийн хэлтэс нь орон нутгийн 2017 оны төсөв, хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн сангийн сар, улирлын хуваарийг үндэслэн Сангийн сайдын 2016 оны 438 дугаар тушаалын дагуу сум, байгууллага, орлогын төрөл, эдийн засгийн ангиллаар фискал программд нэгтгэсэн байна.

Аймгийн хэмжээний нийт төсвийн байгууллагуудын хувьд төрийн санд 785 дансаар гүйлгээ хийгдэж байгаагаас гадна арилжааны банкуудад 128 дансыг ашиглаж байна.

Засгийн газрын санхүүгийн удирдлага мэдээллийн системээр нийт 53712 ширхэг зардлын ваучерыг хянаж, 171258.9 сая төгрөгийн зарлагын гүйлгээг сангийн яаманд дамжуулж ажилласан байна. Эндээс үзэхэд аймаг сумдын төрийн санд сард дунджаар 4476 гүйлгээ, өдөрт 211 орчим гүйлгээ хийгдсэн байна.

БҮЛЭГ 1: ТӨРИЙН САНГИЙН ТОГТОЛЦОО:

Аймаг, сумдын төрийн сангийн бүтцийг оновчтой болгох, төрийн сангийн тогтолцоонд мөрдөж буй журмуудыг шинэчлэх шаардлагатай байна.

1.1 Санхүү төрийн сангийн хэлтсийг хууль журмын дагуу зохион байгуулан ажиллаж байгаа ч аймаг, сумуудын төрийн сангийн хэлтсийн бүтцийг оновчтой зохион байгуулах хэрэгцээ байна.

Төсвийн тухай хуулийн 36.1¹-д заасны дагуу ЗДТГ-ын даргын 2016 оны 09 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/50 тоот тушаалаар аймгийн СТСХ-ийг 8 орон тоотойгоор баталжээ. Тайлант онд тус хэлтэс нь санхүү, төсвийн сахилга, хариуцлагыг дээшлүүлэх, хэмнэлтийн горимыг хэрэгжүүлэх, өр авлага барагдуулах, татварын болон татварын бус орлогыг жигд ханган биелүүлэх зорилт тавин ажилласан байна.

Дээрх зорилтын хүрээнд аймгийн татварын орлогыг 387.8 сая, татварын бус орлогыг 166.6 сая төгрөгөөр давуулан биелүүлж, ТЕЗ-ийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаар өр төлбөр 145.5 сая төгрөгөөр бууруулжээ.

Аймгийн СТСХ нь үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг гарган ажиллаж иргэдэд санхүү, төсвийн мэдээллийг нээлттэй ил тод болгох, аудитын газраас өгсөн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллах ажлын төлөвлөгөө боловсруулан ажилласан байна.

Аймаг сумуудын төрийн сан нь ЗДТГ-т харьяалагдаж ЗДТГ-ын даргатай үр дүнгийн гэрээ байгуулан, гэрээгээ дүгнүүлж, цалин хөлс авч мөнгөн хөрөнгийн төлбөр тооцоонд хяналт тавин ажиллаж байна. Гэтэл сумуудын удирдлагууд анхан шатны баримт бүрдээгүй, гэрээ хийгдээгүй ажлуудын санхүүжилтийг урьдчилан гаргахыг шаардах, зардал хооронд гүйлгэх, төрийн санд гүйлгээ хийх шаардлага хангаагүй баримтуудаар гүйлгээ хийлгэх зэрэг эрсдэлүүд аймаг, сумдын төрийн сангийн үйл ажиллагаанд байсаар байна.

Гэтэл улсын хэмжээнд сангийн яаманд төрийн сангийн газар ажиллаж тусгайлан хяналтын чиг үүргээ хэрэгжүүлж байна. Аймгийн СТСХ-ийн бүтцэд төрийн сан харьяалагддаг, сумдын санхүүгийн албанд төрийн сан харьяалагдаж байгаа нь дотооддоо бие биедээ хяналт тавих тогтолцоо орон нутагт хэрэгжиж байна.

Иймд аймаг, сумдын төрийн сангийн хяналтын чиг үүргийг хараат бусаар хэрэгжүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, сумдын төрийн сангийн төлөөлөгч нарыг аймгийн төрийн сангаас томилж, чөлөөлдөг эрх зүйн орчинг өөрчилж босоо тогтолцоонд шилжүүлэх шаардлагатай байна.

¹ Төрийн сангийн тогтолцоо нь төв төрийн сан, аймаг, нийслэлийн төрийн сан, сум, дүүргийн төрийн сан, төрийн захиргааны төв байгууллагын төрийн сангийн нэгж, төсвийн нягтлан бодогч /цаашид "төрийн сан" гэх/-оос бүрдэнэ

1.2 Сумдын санхүүгийн алба байгуулагдаж ажилласнаар нягтлан бодогчдын ажлын ачаалал нэмэгдэж, бүртгэлээр тавих хяналт суларч байна.

Төсвийн тухай хууль болон ЗГ-ын 2017 оны 326 тоот тогтоолоор 2015 оноос эхлэн сумдад санхүүгийн алба байгуулагдаж албаны дарга 1, төрийн сангийн мэргэжилтэн 1, нягтлан бодогч 2 нийт 4 орон тоотойгоор ажиллаж байна. Сумуудад байгаа 9-10 байгууллага, төсөл сангийн тайланг 2 нягтлан бодогч хариуцан ажиллаж 1 нягтлан бодогчид 4-5 байгууллагын нягтлан бодогчийн ажлыг гүйцэтгэж байна. Нөгөө талаас сумын ЗДТГ-т байрлаж ажилласнаар хариуцаж буй байгууллагад хэрэгжиж байгаа гэрээний хэрэгжилт, бараа материалын нийлүүлэлтэд дотоод хяналт тавьж чадахгүйгээс бүртгэлээр тавих хяналт суларч байна.

Нэг нягтлан бодогч 4-5 байгууллагын санхүүгийн тайлан гаргаж байгаатай холбоотойгоор Төсвийн тухай хуульд заасан хугацаанд санхүүгийн тайланг Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлэх хугацааг хоцроох асуудал нэмэгдэж байна.

Түүнчлэн санхүүгийн албаны 1 нягтлан бодогч 4-5 байгууллага, төсөл сангийн тайланг э-тайланд оруулах, шилэн дансны мэдээлэл, татварын тайлан, нийгмийн даатгалын тайлангуудыг цахимаар гаргах, төсөвт байгууллагуудын эд хариуцагч нарт мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгөх, тайланг хянаж хүлээн авах, өөр өөр чиглэлийн төсвийн захирагч нарт төсөвтэй холбоотой шинээр гарсан хууль тогтоомж журам зааврыг танилцуулах, төсөв санхүүгийн талаарх мэдээллээр хангах зэрэг олон ажлыг хийж ачаалал ихтэй ажиллаж байгаа тул сумуудад нягтлан бодогчийн орон тоог нэмэх шаардлагатай байна.

1.3 Сумдад санхүүгийн албаны дарга, төрийн сангийн мэргэжилтнүүд ээлжийн амралттай, чөлөөтэй, томилолттой үед нэг нэгэндээ ЗГСУМС-д нэвтрэх эрхийг шилжүүлэн олгож байгаа нь холбогдох журамтай нийцэхгүй байна.

Сумуудын төрийн сангийн хяналтыг санхүүгийн албаны дарга, төрийн сангийн төлөөлөгч нар гэсэн 2 хүн хэрэгжүүлж нэг нэгэндээ эрхээ шилжүүлж байна. ЗГСУМС-д нэвтрэх журмын 2.5-д эрх шилжүүлэхдээ журмын 5.9² дахь заалтай нийцэхгүй байна. Мөн нэг хүн төсвийн байгууллагын төлбөр тооцоог системд бүртгэж гүйцэтгэх, гүйлгээг баталгаажуулах эрхийг зэрэг эзэмшсэнээр хяналтын механизм алдагдаж эрсдэлтэй гүйлгээ гарах эрсдэлийг нэмэгдүүлж байна.

Орон нутгийн санхүү, төрийн сангийн ажилтны ажил үүргийн жишиг зааврын 2.1, 2.2-т дээрх албан тушаалтны ажил үүргийн хуваарьт нэгнийхээ ажлыг орлон гүйцэтгэнэ гэж заагаагүй байна. Сангийн сайдын Орон нутгийн санхүү төрийн сангийн ажилтны ажил үүргийн жишиг заавар баталсан тушаалын ээлжийн амралттай үед орлох заалтууд нь Сангийн сайдын ЗГСУМС-д мөрдөх зааврын 5.9 дахь заалтуудтай нийцэхгүй байна.

² Журмын 3 дугаар зүйлд заасан эрхүүдийг нэг албан тушаалтанд давхардуулан олгохгүй бөгөөд өөрт оногдсон эрхээс өөр эрхээр системд нэвтрэх ажил үүрэг гүйцэтгэхийг хатуу хориглоно.

1.4 Төрийн сангийн мэргэжилтний ажлын байранд тавигдах шалгуур үзүүлэлтийг нэмэгдүүлэх шаардлагатай төдийгүй ажлын байрны тодорхойлолтод заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлсний төлөө авч байгаа нэмэгдэл цалин хөлс нь Хөдөлмөрийн хуультай нийцэхгүй байна.

Аймгийн хэмжээний сумдын санхүүгийн албадын дарга нар нь сумын засаг даргын ерөнхий нягтлан бодогчийн чиг үүргийг хэрэгжүүлж байгаа тул шалгуурт нийцэж байгааг хянахад Жаргалант сум, аймгийн Төрийн сангаас бусад албадын дарга нар мэргэшсэн нягтлан бодогчийн эрх аваагүй, Цэцэг, Дарви сумын ерөнхий нягтлан бодогчийн ажилласан жилийн хугацаа болоогүй байхад ажиллаж байгаа нь 2.1.3³ заасан шалгууртай нийцэхгүй байна.

Дээрх тушаалаар төсвийн шууд захирагчдын ахлах нягтлан бодогч нарт мэргэжлээрээ 2 жил ажилласан байх шалгуур тавьсан байхад төрийн сангийн мэргэжилтэнд тавигдах шалгуурыг баталж өгөөгүйгээс ажлын дадлага туршлага багатай хүн тухайн албан тушаалд томилогдон ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлж байна. Тухайлбал: Цэцэг сумын төрийн сангийн төлөөлөгч, албаны даргаар ажлын дадлага, туршлагагүй шинэ хүн томилогдон ажиллаж байна.

Төрийн сангийн мэргэжилтний ажлын байрны тодорхойлолтонд ажилласан жил зааж өгөөгүй байна. Иймд нягтлан бодогчийн ажлын шалгуур үзүүлэлтээс нэмэгдүүлж баталж өгснөөр хяналт хэрэгжүүлж байгаа доод албан тушаалаас илүү ур чадвар, туршлагатай байх нөхцөлийг хангах, төрийн албаны шатлал ахих тогтолцоотой бүрдүүлэх боломж байна. Ингэснээр төсвийн хяналтын тогтолцоог сайжруулах, байгууллагуудын эрсдэлийг буруулах, төсвийн байгууллагуудад мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгөх чиг үүргүүдийн хэрэгжилт хангагдах боломж бүрдэнэ.

Сумдын төрийн сангийн төлөөлөгчийн ажлын байрны тодорхойлолтод статистикийн судалгаа мэдээллийг гаргах чиг үүргийг Засгийн газрын 2014 оны 326 тоот тогтоол, Сангийн сайдын 2015 оны 90 дүгээр тушаалын 2.2.4⁴-д тус тус тусгаж өгсөн байна. Гэтэл сумдын төрийн сангийн төлөөлөгч нар ажлын байрны тодорхойлолтод тусгагдсан ажил үүргийг гүйцэтгэхдээ Үндэсний статистикийн хороо, Сангийн сайдын 2012 оны 1/48/88 тоот тушаалын дагуу 20 хувийн нэмэгдэл авч байна. Энэ нь Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.2⁵-д заасан заалттай зөрчилдөж байна. 16 сумын төрийн сангийн төлөөлөгч 20 хувийн нэмэгдэл цалинд 19.2 сая төгрөгийг зарцуулсан байна.

³ 2.1.3. Төсвийн ерөнхий нягтлан бодогч нь ахлах нягтлан бодогч буюу нягтлан бодогчоор 7-оос доошгүй жил, үүнээс төвлөрүүлэн болон шууд захирагчийн ахлах нягтлан бодогчийн ажлыг 5-аас доошгүй жил эсвэл санхүү, төрийн сангийн газар, хэлтэст 3-аас доошгүй жил ажилласан, эрх бүхий мэргэшсэн нягтлан бодогч зэрэгтэй байх

⁴ Сумын статистик мэдээлэллийн нэгтгэлийг холбогдох тасаг, нэгж албан тушаалтнаас ирүүлсэн мэдээнд үндэслэн Сангийн сайд, Үндэсний статистикийн газрын даргын хамтарсан тушаалын дагуу боловсруулж холбогдох байгууллагад хуулийн хугацаанд хүргүүлэх

⁵ 50.2. Ажилтан үндсэн ажлынхаа зэрэгцээ мэргэжил, ажил, албан тушаал хавсран буюу хослон ажилласан, эзгүй байгаа ажилтны үүргийг орлон гүйцэтгэсэн, ажлын байрны тодорхойлолтод заагаагүй ажил, үүргийг гүйцэтгэсэн, шөнийн болон илүү цагаар ажилласан бол үндсэн цалингаас нь тооцон нэмэгдэл хөлс олгоно.

Сангийн сайдын 2012 оны 294 дүгээр тушаалын төсвийн ерөнхий нягтлан бодогчид тавигдах шаардлагыг батлан хэрэгжүүлж байна. Мөн Сангийн сайдын 2015 оны 90 дүгээр тушаалын 2.1⁶-д зааснаар сумуудын санхүүгийн албаны дарга нар нь сумын ТЕЗ-ын ерөнхий нягтлан бодогч байхаар зааж өгсөн байна.

1.5 ХОХБТХ, СТСХ-ийн хөрөнгө оруулалт хариуцсан мэргэжилтний ажил үүргийн чиг хуваарь давхцаж байна.

Орон нутгийн санхүү, төрийн сангийн ажилтны ажил үүргийн жишиг зааврын 1.4-т хөрөнгө оруулалт хариуцах чиг үүргийг тусгайлан зааж өгөөгүй байхад СТСХ-д орлого, хөрөнгө оруулалт хариуцсан мэргэжилтэн ажиллаж байна. Тус мэргэжилтний ажлын байрны тодорхойлолтод заагдсан зарим ажил үүрэг нь ХОХБТХ-т хөрөнгө оруулалт хариуцсан мэргэжилтэнтэй давхцаж байна.

Аймгийн СТСХ –ын албан тушаалтнууд сангийн сайдын 2015 оны 90 дүгээр тушаалын дагуу ажлын байрны тодорхойлолтоо шинэчлэн гаргаж батлуулан ажилласан байна.

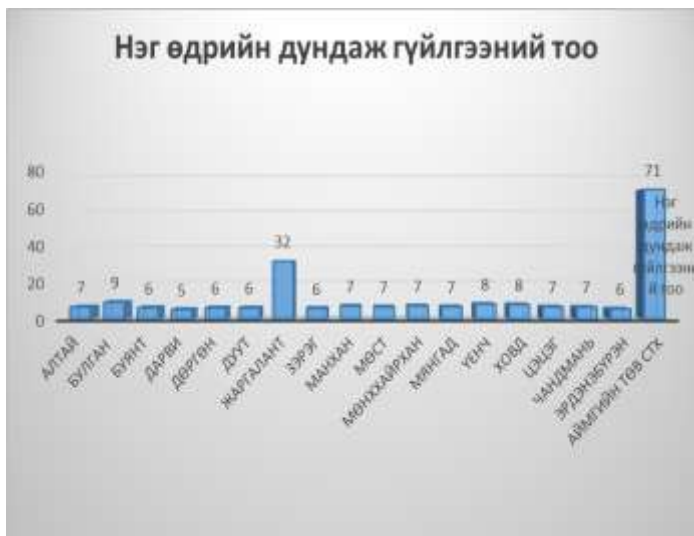
БҮЛЭГ 2: ТӨРИЙН САНГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР:

Төрийн сан нь төлбөр тооцоог холбогдох журмуудыг зөрчин гүйцэтгэж, өдөр тутам тавих хяналт хангалтгүй байна.

2.1 Байгууллагын тоо, төсвийн хэмжээ, хүчин чадлаас хамааран төрийн сангийн ачаалал харилцан адилгүй байна.

Аймгийн хэмжээний нийт төсвийн байгууллагуудын хувьд төрийн санд 785 дансаар гүйлгээ хийгдэж байгаагаас гадна арилжааны банкуудад 128 дансыг ашиглаж байна.

Засгийн газрын санхүүгийн удирдлага мэдээллийн системээр нийт 53712 ширхэг зардлын ваучерыг хянаж, 171258.9 сая төгрөгийн зарлагын гүйлгээг сангийн яаманд дамжуулж ажилласан байна. Эндээс үзэхэд аймаг, сумдын төрийн санд сард дунджаар 4476 гүйлгээ, өдөрт 212 гүйлгээг 19 төрийн сангийн мэргэжилтэн төрийн сангийн гүйлгээ хянаж, 17 сумын албадын дарга, 1 төрийн сангийн дотоод хяналт хариуцсан мэргэжилтэн гүйлгээг хянаж баталгаажуулж байна.

Аймгийн төрийн сангийн 1 мэргэжилтэнд өдөрт 35 гүйлгээ, Жаргалант сумын төрийн сангийн 1 мэргэжилтэн өдөрт 32 гүйлгээ хянаж гүйцэтгэж байгаа бол бусад

⁶ Санхүүгийн албаны дарга буюу сумын төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн ерөнхий нягтлан бодогч

сумдын төрийн сангийн 1 мэргэжилтэн өдөрт дунджаар 7 гүйлгээ хянаж гүйцэтгэж байгаагаас үзэхэд ажлын ачаалал харилцан адилгүй байна.

2.2 Төрийн сан нь төлбөр тооцоог хүчин төгөлдөр анхан шатны баримтаар гүйцэтгээгүйгээс холбогдох журмуудыг зөрчсөн байна.

Аудитаар аймаг, сумдын төрийн сангийн гүйлгээг түүвэрлэн авч нийт гүйцэтгэсэн 53712 гүйлгээний 75 хувь буюу 40284 төлбөрийн хүсэлтийг хянаж үзэхэд 1111 төлбөрийн хүсэлтээр 2088.0 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрлээ.

Илэрсэн алдаа зөрчлийг сумдаар нь харуулбал:

Сумдын нэрс	Алдаа зөрчлийн нийтлэг товч утга	Алдаа зөрчилтэй баримтын тоо	Мөнгөн дүн
Алтай	Төлбөрийн хүсэлт засвартай, мөнгөн дүн засвартай, 1, 2-р гарын үсэггүй, ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй	37	27.7
Булган	Төлбөрийн хүсэлт засвартай, мөнгөн дүн засвартай, ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй, 1, 2-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй, төлбөрийн хүсэлтийг хуулбарлаж хавсаргасан,	122	293.1
Буянт	Төлбөрийн хүсэлтийн огноо зөрүүтэй, ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй, төрийн сангийн мэргэжилтний гарын үсэггүй, тэмдэг дарагдаагүй, 2-р гарын үсэггүй	27	26.5
Дарви	1, 2-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй, төлбөрийн хүсэлтийн огноо зөрүүтэй, мөнгөн дүн засвартай, төрийн сангийн мэргэжилтний гарын үсэггүй, тэмдэг дарагдаагүй, ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй	54	69.1
Дөргөн	2-р гарын үсэггүй, ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй, төлбөрийн хүсэлтийн огноо зөрүүтэй, төрийн сангийн мэргэжилтний гарын үсэггүй	16	14.6
Дуут	Ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй, төлбөрийн хүсэлт засвартай, төрийн сангийн мэргэжилтний тэмдэг дарагдаагүй	3	2.8
Жаргалант	1, 2-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй, төлбөрийн хүсэлтийн огноо зөрүүтэй, төрийн сангийн мэргэжилтний гарын үсэггүй, тэмдэг дарагдаагүй	42	126.7
Зэрэг	Мөнгөн дүн засвартай, төлбөрийн хүсэлт засвартай, 1-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй	85	86.2
Манхан	1, 2-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй, ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй, төлбөрийн хүсэлтийн мөнгөн дүнг 2 хувааж гүйлгээ хийсэн	44	111.4
Мөст	Мөнгөн дүн засвартай, төлбөрийн хүсэлт засвартай, 1-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй	34	76.7
Мөнххайрхан	1, 2-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй	11	12.7
Мянгад	1, 2-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй, ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй	102	173.4
Үенч	Ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй, төлбөрийн хүсэлт засвартай, мөнгөн дүн засвартай, байгууллагын тамга дарагдаагүй, 1-р гарын үсэггүй, төлбөрийн хүсэлтийн огноо байхгүй, гүйлгээний огноо зөрүүтэй	51	220.0

Ховд	1, 2-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй, ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй,	239	228.4
Цэцэг	Төрийн сангийн мэргэжилтний гарын үсэггүй, тэмдэг дарагдаагүй, 1, 2-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй, төлбөрийн хүсэлт засвартай, мөнгөн дүн засвартай, ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй	114	213.8
Чандмань	Мөнгөн дүн засвартай, байгууллагын тамга дарагдаагүй, ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй, төрийн сангийн мэргэжилтний гарын үсэггүй, тэмдэг дарагдаагүй	9	10.4
Эрдэнэбүрэн	Ажлын 3 хоногт багтаан гүйлгээ хийгээгүй, төлбөрийн хүсэлтийн огноо зөрүүтэй, 1-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй	63	46.9
Аймгийн төв СТСХ	1-р гарын үсэггүй, байгууллагын тамга дарагдаагүй, төлбөрийн хүсэлт засвартай, төлбөрийн хүсэлтийн огноо зөрүүтэй	58	347.6
Нийт дүн		1111	2088.0

Аудитаар Алтай, Мөст, Дөргөн, Дуут, Мөнххайрхан, Буянт сумуудын төрийн сангийн үйл ажиллагаа жигдэрсэн, төлбөр тооцоонд тавих хяналт, төрийн сангийн тэмдгийн хадгалалт, хамгаалалт сайн, төрийн сангийн үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж буй хууль тогтоомж, заавар журмуудыг мөрдөн ажиллаж байна.

Аймгийн төрийн сан, Мөст, Мөнххайрхан, Буянт, Алтай сумдын төрийн сангууд нь хяналтын хуудсанд бичигдсэн анхан шатны баримтуудыг нэг бүрчлэн тулган үзэж төрийн сангийн мэргэжилтний тэмдэг дарж хэвшсэн байна.

2017 онд ЗГСУМС-д нийт 182 гүйлгээг алдаатай шивж банк хооронд баталгаажиж гарахаас өмнө залруулж ажилласан байна.

Аймаг, сумдын төрийн сангийн өдөр тутмын хяналт зохих түвшинд хэрэгжээгүйгээс дараах алдаа зөрчил илэрлээ.

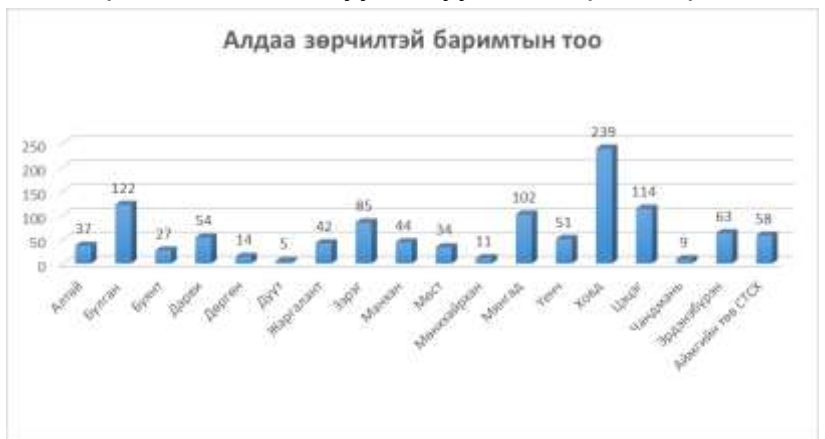
- Зэрэг, Чандмань, Дарви сумууд хяналтын хуудсанд анхан шатны баримтын дугаар, огноо тавихгүйгээр төлбөрийн хүсэлтийн нийт мөнгөн дүнг бичсэн байна.
- Аймгийн төв, Мөст, Мөнххайрхан, Буянт, Алтай сумдаас бусад сумдын төрийн сангийн мэргэжилтнүүд хяналтын хуудаст ач холбогдол өгч анхан шатны баримттай тулган баталгаажуулж тэмдэглэгээ хийдэггүй, хяналтын хуудсанд бичигдсэн анхан шатны баримт бүрд төрийн сангийн мэргэжилтний тэмдэг дарж баталгаажуулаагүй байна.
- Нийт 592 төлбөрийн хүсэлтийг харилцагч байгууллагын анхан шатны баримттай тулган баталгаажуулахад Ховд суманд 1, Зэрэг суманд 6, Чандмань суманд 29, Дарви суманд 16, Үенч суманд 44, Мянгад бш төлбөрийн хүсэлтийн хяналтын хуудсанд тэмдэглэгдсэн баримт дутуу байна.

➤ ЗГ-ын 2015 оны 24 тоот тогтоолын 8.10⁷ дахь заалтыг зөрчин нийт 192 төлбөрийн хүсэлтээр 429.6 сая төгрөгийн гүйлгээг ажлын 3 хоногоос хэтрүүлэн гүйцэтгэсэн байна.

➤ ЗГ-ын 2015 оны 24 тоот тогтоолын 7.5⁸ дахь заалтыг зөрчин засвартай 256 төлбөрийн хүсэлтээр 866.6 сая төгрөгийн гүйлгээг хийж гүйцэтгэсэн, байгууллага тамга дарагдаагүй 248 төлбөрийн хүсэлтээр 417.0 сая, аль нэг гарын үсэг дутуу 352 төлбөрийн хүсэлтээр 499.4 сая, 1,2-р гарын үсэг зурагдаагүй 44 төлбөрийн хүсэлтээр 110.3 сая, нягтлан бодогчийн гарын үсгийг зөрүүтэй зурсан 1 төлбөрийн хүсэлтээр 3.9 сая төгрөгийн төлбөр тооцоог хийж гүйцэтгэсэн байна.

➤ Аймгийн хэмжээний төсөвт байгууллагууд санхүүгийн программ хангамж ашиглан НББ хөтөлж байгаа боловч төлбөрийн хүсэлтээр программаар гаргаж хэвшээгүй байна. Тухайлбал: Булган, Дарви, Жаргалант, Зэрэг, Үенч, Ховд, Цэцэг, Чандмань сумуудын зарим төсөвт байгууллагууд төлбөрийн хүсэлтийг программаас гаргаагүй байна.

➤ Аудитаар нийт илэрсэн алдаатай баримтын 21.5 хувийг Ховд сум, 11 хувийг Булган сум, 10.3 хувийг Цэцэг сум, 10 хувийг Мянгад сумууд эзэлж байна.

➤ Улсын төсвийн байгууллагуудаас бусад байгууллагууд нь ТТ-5 маягтаар дансны үлдэгдлийн баталгааг гаргуулан аваагүй байгаа нь ЗГ-ын 2015 оны 24 тоот тогтоолын 8.22⁹ дахь заалттай нийцэхгүй байна.

⁷ Төсвийн байгууллагын ТТ-1, ТТ-2 маягтаар бичигдсэн төлбөрийн хүсэлт нь бичигдсэн өдрийг оролцуулан ажлын 3 хоногт хүчинтэй.

⁸ Тухайн байгууллага бүртгэлийн данснаас гүйлгээ хийхдээ байгууллагын баталгаат гарын үсэг, байгууллагын тамга, тэмдгээр баталгаажуулсан төлбөрийн болон бэлэн мөнгөнөөний хүсэлтийг энэхүү журмын 1, 2 дугаар хавсралтад заасан ТТ-1, ТТ-2 маягтын дагуу 2 хувь үйлдэн харьяалагдах төрийн санд хүргүүлнэ. Төлбөрийн болон бэлэн мөнгөнөөний хүсэлтийн он сар өдөр, хөтөлбөр, зориулалт арга хэмжээ, эдийн засгийн ангилалд засвар хийсэн тохиолдолд тухайн байгууллагын тамга, санхүүгийн тэмдгийг засвар хийсэн хэсэгт дарж баталгаажуулсан байна. Төлбөрийн болон бэлэн мөнгөнөөний хүсэлтийн бусад мэдээлэлд засвар хийхийг хориглоно

⁹ Төрийн сан төсвийн байгууллагын төрийн сангийн бүртгэлийн дансны үлдэгдлийн баталгааг хагас, бүтэн жилээр энэхүү журмын 5 дугаар хавсралтад заасан ТТ-5 маягтын дагуу гаргаж өгнө

- ОНХО-ын данснаас 2017 оны 08 дугаар сарын 14-ны өдөр дараа тооцоогоор урьдчилгаа 10.0 сая төгрөгийг ЗДТГ-ын Голомт банканд байрших 5605102992 тоот түр дансанд шилжүүлж 9 сарын 04-ны өдөр Ганболдоос гэсэн нэрээр орлогын дансанд орсон байна. Энэхүү мөнгөн хөрөнгө нь ямар зориулалтаар гарсан тухай анхан шатны баримгүй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5¹⁰ дахь заалтуудтай нийцэхгүй байна
- Засаг дарга данснаас 2017 онд “Ай-Ти-Эм Монголиа-2017” олон улсын үзэсгэлэнд түнш аймгаар оролцох үйл ажиллагааны зардалд 14.4 сая төгрөгийн зардал гаргах захирамж гарсан боловч Оюу тогтох ХХК-тай байгуулсан 0.6 сая, ХДТ-тай байгуулсан 1.0 сая, Монголын аялал жуулчлалын холбоотой байгуулсан 4.5 сая, 2 иргэнтэй байгуулсан 1.3 нийт 7.4 сая төгрөгийн гэрээнд аймгийн Засаг дарга гарын үсэг зурж баталгаажуулаагүй байхад санхүүжилтийг гаргасан байна. Мөн дээрх хөтөлбөртэй холбоотойгоор 1.4 сая төгрөгийг бэлнээр гаргасан гүйлгээнд бэлэн мөнгө олгохыг хүссэн өргөдөлд олгох зөвшөөрөлгүй байхад төлбөрийн хүсэлтийг баталгаажуулсан байна.
- 2017 онд Үенч сумын санхүүгийн албаны 2 нягтлан бодогч, Жаргалант сумын 3, 6 дугаар сургуулийн нягтлан бодогч нараас бусад нягтлан бодогч нартай зөвшилцсөн байна. Журамд заасны дагуу аймгийн СТСХ-ээс төсвийн захирагч нарт зөвшилцсөн бичгийн дагуу шинээр нягтлан бодогч, төрийн сан, санхүүгийн албадын дарга нарыг томиллох асуудлыг хэрэгжүүлэхийг шаардаж байгаа ч төсвийн захирагч нар албан хаагчдыг томилсны дараа бичиг авч байгаагаас үзэхэд журмыг хэрэгжилт хангагдахгүй байна. Тухайлбал: 2018 онд Цэцэг, Булган ЗДТГ нь нягтлан бодогчоо зөвшилцөхгүйгээр томилсоны дараа зөвшилцөх бичгийг явуулсан байна.

2.3 Төрийн сангийн тэмдгийн хадгалалт, хамгаалалт зарим сумдад хангалтгүй байна.

Төрийн сангийн тэмдгийн хадгалалт, хамгаалалт болон нэвтрэх нэр, нууц үгээ зохих журмын дагуу бусдад шилжүүлж байгаа эсэхийг хянаж үзэхэд дараах байдалтай байна.

Алтай, Буянт, Дарви, Дуут, Манхан, Мянгад, Мөнххайрхан, Мөст, Ховд сумууд Сангийн сайдын 2014 оны 95 журмыг мөрдөн ажиллаж ЗГСУМС-д нэвтрэх нэр, нууц үгээ бусдад шилжүүлэхдээ холбогдох тушаал, шийдвэр, маягтыг бүрэн гарган хүлээлцсэн байна.

Аймгийн төрийн сан нь нэвтрэх нэр нууц үгээ солилцсон тушаал гаргуулсан боловч маягтыг батлуулаагүй, Булган, Жаргалант, Дөргөн, Зэрэг, Үенч, Цэцэг, Чандмань, Эрдэнэбүрэн сумууд нэвтрэх нэр, нууц үгээ солилцохдоо тушаал, шийдвэр гаргуулаагүй байна.

Дарви, Булган, Цэцэг, Зэрэг сумдын төрийн сангийн тэмдгээ ширээндээ хадгалж байгаа нь төрийн сангийн тэмдэг өөр баримтад дарагдах эрсдэлтэй байна.

¹⁰ Дансны өглөг, авлага ба төлбөр тооцоог хянах, ажил гүйлгээ гарахаас нь өмнө хянан баталгаажуулах

2.4 Аймгийн төрийн сангийн данснуудыг нээх, хаах бүртгэлийг журмын дагуу хэрэгжүүлж байгаа ч сумдад газрын төлбөрийн орлого төвлөрүүлэх дансыг нээх шаардлагатай байна.

Аймгийн хэмжээнд төрийн сангаар 785 дансаар, арилжааны банкнуудад төсвийн байгууллагууд 128 дансыг ашиглаж байна. Арилжааны банкинд байгаа дансдын 59 данс нь төсвийн байгууллагуудын цалин, үйл ажиллагаанд ашигладаг, 50 данс нь орон нутгийн орлого төвлөрч өдөртөө орлого нь төрийн санд хаагддаг, 19 данс нь төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газруудын банкинд байрших дансууд байна.

Төрийн санд нийт 785 дансанд 2017 оны эцэст 2476.2 үлдэгдэлтэй байна

- Төрийн санд бүртгэлтэй данснуудад шинжилгээг хийж үзэхэд ахисан шатны шүүхийн 100160005001, давж заалдах шатны шүүхийн 100160005003, улсын нөөцийн салбарын 100160031002, 100160031402, Хилийн мэргэжлийн хяналтын албаны 100160032002, 100160032402 тоот данс нь цаашид ашиглагдахгүй данс тул холбогдох журмын дагуу эдгээр данснуудыг хааж ажилласан байна.
- СХС, ОНХС-гийн дансанд сумдын татварын болон татварын бус орлогуудаас бусад орлогуудыг төвлөрүүлэн зарцуулж байгаа нь ОНХС, СХС-гийн холбогдох журмуудыг зөрчиж байна.
- Газрын төлбөрийн орлогын данс нь сумдад байдаггүйтэй холбоотойгоор сумдын газрын даамлууд ямар иргэн, ААН газрын төлбөрөө төлснийг хянах боломжгүй байгаагаас газрын төлбөрийн орлого тасарч байгаа тул сумуудад орлогын данс нээх хэрэгцээ шаардлага байна

2.5 Арилжааны банкинд зөвшөөрөлгүй данс нээж дансны орлого, хүүгийн орлогыг санхүүгийн тайланд тусгаагүй байна.

Аудитын хугацаанд Төсвийн тухай хуулийн 35.4¹¹ дахь заалтыг зөрчиж дараах дансуудыг 2017 онд арилжааны банкинд нээж ашигласан байна.

- ОНХО данснаас 2017 оны 02 дугаар сарын 07-ны өдөр 72.9 сая төгрөгийн ХААН банкинд дахь 5866034303 тоот дансанд шилжүүлж 05 дугаар сарын 23-ны өдөр ХААН банкны 5866000011 тоот данснаас барьцааны буцаалт гэж орлогын дансанд орсон байгаа нь Сангийн сайд Монгол банкны ерөнхийлөгчийн хамтарсан 2013 оны 24/24/А-9 тоот журмын 3.5¹², 3.5.1¹³, 3.5.2¹⁴, 3.5.3¹⁵, 3.6¹⁶ дахь заалтуудтай нийцэхгүй байна. Хадгаламжийн хүүгийн орлогыг санхүүгийн тайлан тэнцэлд тусгаагүй байна.
- Дарви сум нь Мон-Эн-Ко ХХК-иас нөлөөллийн бүсийн урамшууллыг ХААН банкинд Байгаль хамгаалах сан нэртэй 5849055981 тоот нээлгэн 86.5 сая

¹¹ Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бичгээр ирүүлсэн зөвшөөрөлгүйгээр банк аливаа төсвийн байгууллагад данс нээхийг хориглоно.

¹² Төсвийн байгууллага банкинд данс нээлгэх тухай хүсэлтийг дараах мэдээллийн хамт албан бичгээр сангийн яамны Төрийн нарийн бичгийн даргад хаяглан хүргүүлнэ

¹³ Данс нээлгэх шаардлага,

¹⁴ Аль банкинд ямар нээлгэх тухай санал

¹⁵ Данс нээлгэх гэж буй банкны тухай энэхүү журмын 3.2-т заасан мэдээлэл

¹⁶ Банкнд данс нээхийг зөвшөөрсөн тохиолдолд Сангийн яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын албан бичгийг үндэслэн банк тухай төсвийн байгууллагын нэр дээр дансыг нээнэ

төгрөгийг уг дансаар дамжуулан авч зарцуулсан байгаа нь мөн дээрх журмуудтай нийцэхгүй байна. 2018 оны 01 дүгээр сард 58.5 сая төгрөгийг мөн дээрх дансаар төвлөрүүлж зарцуулсан байна.

- Ховд аймгийн ЗДТГ-н ХААН банкин дахь 5866058483 тоот малчдадаа тусалъя аяны хандивын данс нэртэй данс нь мөн дээр дурдсан зөвшөөрөлгүйгээр нээгдсэн байсныг аудитын явцад хаалгуулан ажиллаа.
- Арилжааны банкнуудад нийт 128 дансанд 26.2 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна. Арилжааны банкинд байршиж буй дансдад шинжилгээ хийж үзэхэд Мянган-Угалзат ОНӨААТҮГ-ын 5862023293 тоот данс нь ашигладаггүй данс байна.
- 2018 оны санхүүгийн тайлангийн хуваарь батлуулах ажлын хүрээнд Хүүхэд гэр бүлийн хөгжлийн хэлтэс, Хар ус нуурын УТХГНХЗ, Жаргалант сумын 14,15 дугаар цэцэрлэг, УБХ, улсын нөөцийн салбаруудын ХААН банк дахь ашиглагдахгүй дансыг хаалгасан байна.

2.6 Зарим байгууллагуудын мөнгөн орлогод хяналт хэрэгжүүлж чадахгүй байна.

Сангийн сайдын 2012 оны 276 тоот тушаалаар батлагдсан “Төсвийн байгууллагын мөнгөн кассын ажиллагааны журам”-ын дагуу ХДТ-ийн билетийн орлого, Спорт ордны кассын орлого, Жаргалант сумын лагерьд буусан айлуудаас хураасан хураамж, сумдын соёлын төвүүдийн бэлэн мөнгөөр орсон өөрийн орлого зэргийг дансанд тушаалгүйгээр шууд зарцуулдаг, мөн касс бэлэн мөнгөний хүсэлтэд мөнгөн кассын тайлан гаргаж хавсаргадаггүй зэрэг нь Сангийн сайдыг 2012 оны 276 тоот журмын 3.12¹⁷ дахь заалтыг мөрдөн ажиллахгүй байна.

Үенч сум нь төрийн болон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй хөрөнгө борлуулсны 14.0 сая төгрөгийг орлогыг ЗДТГ-ын нэмэлт дансанд төвлөрүүлэн зарцуулсан, ойн сангаа 19.8 сая төгрөгөөр худалдсан ч орлогыг мөн татварын орлогын дансаар дамжуулахгүйгээр нэмэлт дансаар дамжуулан зарцуулсан байна.

Нэмэлт үйл ажиллагааны орлого бий болгодог байгууллагууд орлогын төлөвлөгөөгөө биелүүлсний дараах орлогуудыг нэмэлт орлогын дансаар оруулж зарцуулдаг дутагдал байна. Тухайлбал: БОЭТ нь 40.3 сая төгрөгийн давсан орлогыг нэмэлт санхүүжилтийн дансаар дамжуулан зарцуулсан байна.

2.7 Засаг даргын баталсан хуваарийн дагуу санхүүжилтийг олгоогүй байна.

Төсвийн байгууллагууд төсвийн сар, улирлын хуваарийг дээд шатны төсвийн захирагчдаар батлуулан, төсвийн зарцуулалтын эрхийг нээж төлбөр тооцоог гүйцэтгэж байна. Аймгийн Засаг даргын баталсан хуваарийн дагуу санхүүжилтийг олгож байгаа эсэхийг түүвэрчлэн шалгахад дараах алдаа зөрчил илэрлээ.

- Цэцэг, Дарви сум Засаг даргын баталсан ЗЭБ-1 маягтгүй,
- Аймгийн төрийн сангийн ОНХС-гийн санхүүжилтийг тулган баталгаажуулахад Засаг даргын баталсан хуваариас сар бүр илүү, дутуу олгосон,

¹⁷ Эрх бүхий ажилтан хураасан орлогоо өөрийн байгууллагын бүртгэлийн дансанд ажлын 1 хоногт багтаан тушааж сар бүрийн эцэст зарагдсан тасалбарын бүртгэл болон орлого цуглуулсан баримтын (зарагдсан тасалбараас өөрт үлдэх хувь) тооцоог гаргаж, тайланг тушаана

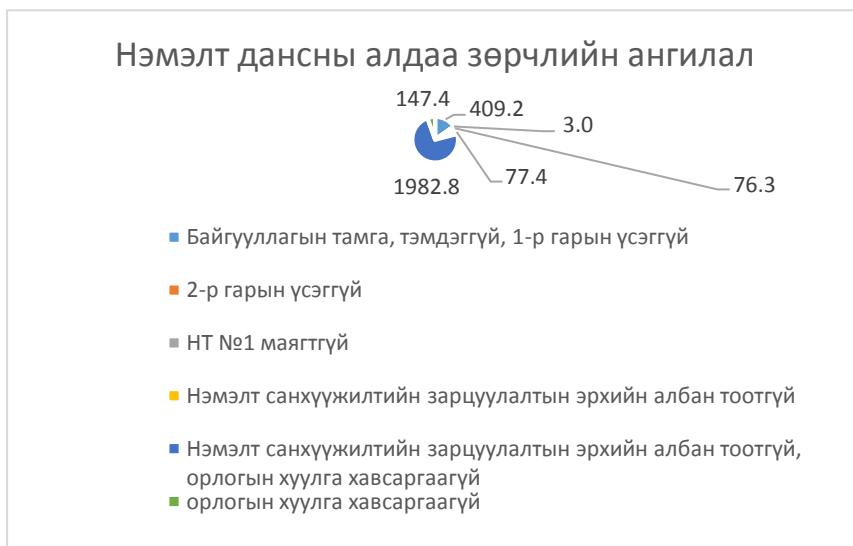
- ОНХО дансанд санхүүжилтийг батлагдсан санхүүжилтээс 19.1 сая төгрөгийн санхүүжилтийг илүү олгосон
- ОНХО-ын жагсаалтад орж ИТХ-аар батлагдаагүй ЗДТГ-т суудлын авто машин, Булган суманд авто машины засварын үнэд нийтдээ 40.5 сая төгрөгийг санхүүжүүлсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5¹⁸ дахь заалттай нийцэхгүй байна.
- Сангийн яамны Төрийн Сангийн газрын хяналт шалгалтаар аймгийн төрийн сан нь эхний 8 сарын байдлаар ТЗШ-ын санхүүжилтийг 11.9 сая төгрөгөөр дутуу олгосон гэж дүгнэгдсэн байна.

2.8 Нэмэлт санхүүжилтийн зарцуулалтын эрхийг нээхдээ холбогдох журмыг баримтлан ажиллаагүй байна.

2017 онд нэмэлт санхүүжилтийн дансаар нийт 4059.5 сая төгрөгийн орлого бүрдсэнээс орон нутгийн төсөвт байгууллагууд 1899.5 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлж 1895.2 сая төгрөгийн зардал гаргаж 4.3 сая төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлтэй байна.

Нэмэлт санхүүжилтийн зарцуулалтын эрх, төсөвт байгууллагын өөрийн орлого, зардлын хэмнэлтийг үнэн зөв тайлагнаж зарцуулж байгаа эсэхийг хянахад дараах алдаа зөрчил илэрлээ.

- Нэмэлт санхүүжилтийн эрх нээх баримтыг түүвэрлэн үзэхэд 2696.1 сая төгрөгийн 201 эрх нээлгэх хүсэлт нь Сангийн сайдын 2013 оны 73 тоот тушаалын 2 дугаар хавсралттай нийцэхгүй байна. Графикаас

харахад нэмэлт санхүүжилтийн эрхийг нээхдээ нэмэлт санхүүжилтийн эрх нээлгэх албан тоотыг аймгийн төрийн сан нь авч хэвшээгүй байна.

- Сангийн сайдын 2017 оны 216 тоот тушаалын 2.2.1¹⁹ дахь заалтыг зөрчин 134.6 сая төгрөгийн үдийн цай, дотуур байр, хүүхдийн цэцэрлэгийн хоолны зардлыг бусад зардалд гүйлгэн зарцуулжээ.
- Дуут сумын ЗДТГазар 6.6 сая төгрөгийн ангийн орлогыг, Булган сумын ЗДТГазар 25.0 сая, Дөргөн сумын ЗДТГазар 15.0 сая, Алтай сумын ЗДТГазар 5.2 сая, нийт 45.2 сая төгрөгийн нөхөн сэргээлтийн барьцаа хөрөнгийг,

¹⁸ Батлагдсан төсвийг зорулалтын дагуу зарцуулах

¹⁹ Нэгжид ногдох норм, нормативаар тооцсон төсвийн гүйцэтгэл нь анх тооцсон нэгжийн тоо хэмжээ багассанаас бий болсон (цэцэрлэгийн хүүхдийн тоо, сурагчид, оюутны тоо, дотуур байрны хүүхдийн тоо, ор хоногийн тоо гэх мэт) хэмнэлтийг хэмнэлтэнд тооцохгүй

Аймгийн ЗДТГазар 24.6 сая төгрөгийн БНХАУ-ын ЭСЯ-наас өгсөн хандив тусламжыг төсөв хэтрүүлэн зарцуулсан, Алтай сумын ЗДТГазар 0.5 сая төгрөгийн лицензийн орлогыг, Үенч сумын ЗДТГазар 20.2 сая төгрөгийн газрын дуудлага худалдааны орлогыг нэмэлт дансаар тус тус зарцуулсан байна. Дээрх алдаа зөрчил нь Монгол улсын Сангийн сайдын 216 дугаар журмын 3.6-д “Төсөвт байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны орлогын давсан хэсгийг энэ журамд заасны дагуу шийдвэр гарсны дараа нэмэлт төсвийн дансанд шилжүүлнэ”, 4.5-д “үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах хүсэлтийг энэ хуулийн 4.3-т зааснаар шийдвэрлэсэн нөхцөлд Сангийн сайдын 2013 оны 73 дугаар тушаалаар батлагдсан “Төсвийн санхүүжилтийн болон зарцуулалтын эрхийн тухай журам” –ын 7 дугаар зүйлд заасны дагуу нэмэлт төсвийн зарцуулалтын эрхийг нээж санхүүжүүлнэ гэсэнтэй нийцэхгүй байна

2.9ЗГСУМС-д нэвтрэх эрхийг холбогдох журмын дагуу олгожээ.

2017 онд аймгийн төрийн сан болон 17 сумын төрийн сангийн төлөөлөгч, санхүүгийн албаны дарга нийт 38 хэрэглэгчдэд ЗГСУМС-д нэвтрэх нэр, нууц үгийг холбогдох заавар журмын дагуу олгосон байна.

Төрийн сангийн тэмдгийг 18ш-ийг аймаг сумдын төрийн санд хүлээлгэн өгсөн, төрийн сангийн мэргэжилтний тэмдэг 20ш-ийг зохих хэрэглэгчдэд хүлээлгэн өгч холбогдох журмын дагуу нэгдсэн бүртгэлд тусгасан байна. 2017 онд ЗГСУМС-д нэвтрэх эрхийг хязгаарлах арга хэмжээ авагдаагүй байна.

Төсөвт байгууллагын нягтлан бодогч нарт ЗГСУМС-д нэвтрэх эрхийг бүрэн олгожээ.

2.10 Сумдын төрийн сангийн сүлжээний хурдыг нэмэгдүүлэх, тоног төхөөрөмжийн хүчин чадлыг сайжруулах шаардлагатай байна.

Аймгийн төрийн сан, Жаргалант, Мянгад сумын төрийн сан нь шилэн кабельд холбогдсон бусад сумуудын хувьд сансрын антенаар төрийн сангийн төлбөр тооцоог гүйцэтгэж байна. Сансрын антенаар гүйлгээ хийгдэж байгаа сумуудад ажлын ачаалалтай үеүдэд буюу сарын сүүлээр гүйлгээ хийхэд сүлжээний хурд удаашрах, программ гацах тохиолдол илэрч байгаа тул шилэн кабельд холбох асуудлыг Б-2-1-1 судалгаагаар өгсөн байна.

ЗГСУМС-д сумдын төрийн сан нь 2017 онд хэрэглэгч шинээр нэмэх эрх байхгүй байсан бол 2018 онд шинэ программ хангамжтай болсноор хэрэглэгч нэмэх эрхийг төрийн сангийн төлөөлөгчдөд олгосон байна.

2.11 Дотоод хяналт хангалттай, үр нөлөөтэй хэрэгжээгүй байна.

СТСХ нь 2017 онд аймгийн засаг даргын А/09 тоот захирамжаар 10 сумдын төрийн сангийн үйл ажиллагаанд, 252 өдөр тутмын дотоод хяналт хийх төлөвлөгөөг баталсан байна.

Төрийн сангийн дотоод хяналтыг хэрэгжүүлдэг 1 мэргэжилтэн ажилладаг бөгөөд 2017 онд Нягтлан бодох бүртгэлийн “Тунгалаг бүртгэл” хөтөлбөрийг аймгийн ИТХТ-ийн 2017 оны 47 дугаар тогтоолоор баталж ажиллаж байгаа нь ололттой байна. Хөтөлбөрийн хүрээнд 7 хүний бүрэлдэхүүнтэй баг 17 сум, байгууллагын төсвийн 118, ОНӨҮГ 5, ААН-ийн 320 нийт 443 байгууллагын санхүүгийн үйл

ажиллагаанд хяналт үнэлгээ хийж, заавар зөвлөмж өгч ажиллажээ. Шалгалтаар цалингийн урьдчилгааг ихээр олгож, эргэж суутгадаггүй, эдийн засгийн ангилал зөрчсөн, бэлнээр зарцуулах, анхан шатны баримтгүй, томилолтыг хяналтгүй олгосон, хүүхдийн хоолонд стандарт бус хүнс хэрэглэсэн зэрэгт 31.7 сая төгрөгийг зөрчлийг илрүүлж, арилгуулах арга хэмжээ авч ажилласан байна. Хангалтгүй ажиллаж байгаа төсвийн менежер, нягтлан бодогч, нярав 5 хүнийг ажлаас халах, 2 хүнд торгууль, 24 хүнд захиргааны, нийт 31 хүнд хариуцлагын арга хэмжээг тооцуулсан байна.

Хөтөлбөрийн хүрээнд бүх сумдаар явж ажилласан ч төрийн сангийн үйл ажиллагаанд мөрдөгдөх журмуудын талаар өгсөн арга зүйн зөвлөмж хангалтгүй байгаа нь аудитаар илэрсэн алдаа зөрчлийн нэгтгэлээс харагдаж байна.

Дотоод хяналт хариуцан ажиллаж буй мэргэжилтэнд өдөр тутмын хяналт талаарх тайлан мэдээ, хяналтаар илэрсэн зөрчлийг шийдвэрлэсэн баримт материал аудитад гаргаж өгсөнгүй. Мөн өдөр тутмын хяналтыг хэрэгжүүлсэн гэх боловч дотоод хяналтаар илэрсэн алдаа зөрчлийг хэрхэн шийдвэрлэсэн талаар ажлын тайлан байхгүй, өгөгдсөн зөвлөмжийг хэрхэн хэрэгжүүлэн ажилласан нь тодорхой бус байна.

Аудитаар илэрсэн алдаа зөрчил, дотоод хяналт хариуцсан мэргэжилтний тайлан мэдээ, сумдын төрийн сангийн төлөөлөгчдийг арга зүйгээр хангаж ажилласан байдлаас үзэхэд Сангийн сайдын 2014 оны 65 тоот тушаалын 7.2.1²⁰, 7.2.2²¹ дахь заалтыг зөрчин дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэн ажиллаагүй байна.

Сумдын төрийн сангийн мэргэжилтнүүд Сангийн сайдын 2014 оны 65 тоот тушаалаар харилцагч нягтлан бодогч нарын 50-с доошгүй хувиас санал авна гэж заасан боловч суманд 2 нягтлан бодогч байгаагийн 1-ээс нь санал асуулга авч байгаа нь эрсдэлийг үнэн зөв үнэлсэн гэхэд учир дутагдалтай тул бүх санхүүгийн ажилтнуудаас авч ажиллах шаардлагатай байна.

Мөн аймгийн төрийн сангийн дотоод хяналт хариуцсан мэргэжилтэн нь төрийн сангийн төлөвлөгөөт хяналтын тайланг аймгийн Засаг даргад танилцуулсны үндсэн дээр төрийн сангийн газарт хүргүүлэн ажилласан байна. Төлөвлөгөөт хяналтын хэрэгжилтийг хянахад Тунгалаг бүртгэл хөтөлбөрийн хүрээнд сумдаар ажилласан тайлан гарсан бөгөөд тусгайлан төлөвлөгөөт хяналтыг хэрэгжүүлсэн тайлан байхгүй байна.

Аймгийн хэмжээнд өндөр эрсдэлтэй сум байхгүй гэж дотоод хяналт хариуцсан мэргэжилтэн үнэлжээ. Бодит байдал дээр Цэцэг, Үенч, Дарви, Ховд, сумууд эрсдэл өндөртэй байна. Тухайлбал: Дарви, Цэцэг сум нь нэмэлт санхүүжилтийн орлогоо зарцуулах эрх тавих хүсэлт илгээлгүйгээр шууд зарцуулсан, зардлын бүлэг хооронд гүйлгэн зарцуулсан, цалингийн зардлаас бусад зардал гарган ажилласан, Засаг даргын баталсан санхүүжилтийн хуваарь байхгүй зэрэг зөрчлүүдтэй байхад дунд эрсдэлтэй гэж үнэлсэн байна.

²⁰ Төсвийн санхүүжилтийн болон зарцуулалтын эрхийн тухай журам", "Төсвийн захирагчийн төсөөт зохицуулалт хийх журам"-ын хүрээнд төсвийн санхүүжилтийн эрх олгох үйл ажиллагааг явуулж байгаа эсэх

²¹ Төсвийн ерөнхий, ахлах нягтлан бодогчдыг ажилд томилох, ажлаас чөлөөлөх тэдгээртэй холбогдсон эрх үүргийн харилцааг "Төсвийн ерөнхий, ахлах нягтлан бодогчид тавигдах шаардлага, шалгуур журам

Аудитаар нийт 5215.0 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс 5215.0 сая төгрөгийн алдаа зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өглөө. Төрийн сангийн журмуудыг мөрдөж ажиллаагүй 8 сумын төрийн сангийн төлөөлөгч нарт хариуцлага тооцуулах 1 албан шаардага өгөгдлөө.

ЕРӨНХИЙ ДҮГНЭЛТ:

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг хийж байна. Үүнд:

- 1. Аймаг, сумдын төрийн сангийн бүтцийг оновчтой болгох, төрийн сангийн тогтолцоонд мөрдөж буй журмуудыг шинэчлэх шаардлагатай байна**
- 2. Төрийн сан нь төлбөр тооцоог холбогдох журмуудыг зөрчин гүйцэтгэж, өдөр тутам тавих хяналт хангалтгүй байна.**

ЗӨВЛӨМЖ

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг дор дурдсан албан тушаалтанд зөвлөж байна. Үүнд:

Санхүү төрийн сангийн хэлтсийн дарга М.Отгонханд-д

- *Аймаг, сумдын төрийн сангийн бүтцийг оновчтой зохион байгуулах талаар дээд шатны байгууллагуудад уламжлан шийдвэрлүүлж, нягтлан бодогчдын ачааллыг жигдрүүлж, бүртгэлээр тавих хяналтыг сайжруулан ажиллах*
- *СТСХ-ийн дотоод хяналт хариуцсан мэргэжилтний өдөр тутмын хяналтыг сайжруулан ажиллах*
- *Сумдын санхүүгийн алба, нягтлан бодогчдыг мэргэжил арга зүйгээр тогтмол хангаж төрийн сангийн журмуудыг мөрдөж ажиллах*
- *Орлого, хөрөнгө оруулалт хариуцсан мэргэжилтний ажлын байрны тодорхойлолтыг Сангийн сайдын 2015 оны 90 дүгээр тогтоолын дагуу шинэчлэн батлуулах*
- *Сумдад шаардлагатай байгаа орлогын данснуудын судалгааг гаргаж төрийн сан банкинд данс нээх арга хэмжээг авч ажиллах*
- *Нэмэлт санхүүжилт, хэмнэгдсэн зардал, нэмэлт орлогыг зарцуулах эрхийг холбогдох журмын дагуу олгож хэвших*
- *Арилжааны банкинд ашиглагдахгүй байгаа дансыг хаах*

Сумдын санхүүгийн албаны дарга, төрийн сангийн төлөөлөгч нарт:

- *Төрийн сангийн үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж буй холбогдох журмуудыг баримтлан ажиллаж, илэрсэн алдаа зөрчлийг давтан гаргахгүй ажиллах*

- Төрийн сангийн үйл ажиллагаанд тавих өдөр тутмын хяналтыг сайжруулж, арга зүйгээр хангаж ажиллах
- Төрийн сангийн төлөөлөгчдөд олгож буй 20 хувийн нэмэгдлийг 2018 оны 11 сараас эхлэн зогсоох
- Сумдын төрийн сангийн сүлжээний хурдыг нэмэгдүүлэх, тоног төхөөрөмжийн хүчин чадлыг сайжруулах ажлыг холбогдох байгууллагад хандаж шийдвэрлүүлэх

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

ХОВД АЙМГИЙН
ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗАР

84140 Ховд, Ховд аймаг
Утас/Факс: (976) 7043-2506, E-mail: khovd5565@yaloo.com

2018-10-30 № 5/2429
танай 2018-10-25-ны № 161 -т

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН
АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГА
Х.БОЛДБААТАР ТАНАА

Аудитын зөрчилд тайлбар
хүргүүлэх тухай

Төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагааны үр дүнд хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайланд илэрч буй дараах зөрчлүүдийг хасаж өгнө үү. Үүнд:

1. Нягтлан бодох бүртгэлийн "Тунгалаг бүртгэл хөтөлбөрийн хүрээнд 4 зорилт дэвшүүлж, 1 дүгээр зорилтын хэрэгжилтийн үр дүнд орон нутгийн төсвийн орлого 481,0 сая төгрөгөөр буюу 5,2 хувиар давж биелсэн, аж ахуйн нэгжүүд 2017 онд 690,8 сая төгрөгийн ашигтай анх удаа ажиллаж өмнөх оноос орлого 37,7 тэрбумаар өсөж, алдагдал 1,4 тэрбум төгрөгөөр буурсан, 2 дугаар зорилтыг хэрэгжүүлсний үр дүнд 2017 оны бүртгэл хотлолт 22,9-23,2 хувиар 2016 оноос өссөн, 3 дугаар зорилтыг хэрэгжүүлсний үр дүнд Санхүүгийн сахилга хариуцлага сайжирч, ОН-ийн төсвийн өрийг 2015 оноос 15,5 дахин буурсан, 4 дүгээр зорилтыг хэрэгжүүлсний үр дүнд аймаг, сумдын төрийн санд 31,4 сая төгрөгийн тоног төхөөрөмж авч ажиллах нөхцөл боломжоор хангаж, програмын шинэчлэл хийлгэн ажилласан байна. Иймд Нягтлан бодох бүртгэлийн "Тунгалаг бүртгэл" хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үр дүнг гарсныг зөвхөн санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн алдаа зөрчлөөр дүгнэж үзэх боломжгүй юм.

2. Нэмэлт санхүүжилтийн зарцуулалтын эрхийг нээхэд Сангийн яамнаас сургалт хийж семинар өгсний дагуу 2017 оны сүүлийн хагас жилээс баримт материалын бүрдэлт, зарцуулалтанд тавих хяналт сайжирсан гэж үзэж байна.

3. Аймаг, сумын төрийн санд гарсан 2,8 тэрбум төгрөгийн зөрчилтэй гүйлгээг холбогдох сумдад аймгийн төрийн сангаас хяналт тавьж залруулж байгаа бөгөөд 2018 оны 10 дугаар сард Дарви, Цэцэг, Үенч, Булган, Ховд, Жаргалант сумдын зөрчлийг арилгуулж ажиллаж байна.

Тогт 2018/А4 Чх
02 01123

4.Засгийн газрын санхүүгийн удирдлага мэдээллийн системийн орчинд сүлжээний хурд хэвийн ажиллаж байна. Тус тайлангийн төсөлд 2016 оны 1 дүгээр сард хийгдсэн сүлжээний хурдны судалгаа, үр дүнгийн талаар тусгасан байгааг хасуулах. /Энэ судалгааг 2016 онд Сангийн яаманд хүргүүлж, сүлжээний хурдыг сайжруулсан болно/

5.Булган сумын 50 ортой хүн эмнэлгийн барилгын санхүүжилтийн 760,8 /Долоон зуун жар аравны найм/ сая төгрөгийн гүйлгээ нь гүйцэтгэгч Ховдын өргөө ХХК компани нь санхүүжилтийн эрхээ нээлгээгүй байсан.

6.Сангийн яамны Төрийн сангийн газрын 2017 онд хийсэн хяналт, шалгалтаар өгсөн зөвлөмжийн биелэлтийг хэрэгжүүлэхээр ажлын төлөвлөгөө гарган ажиллаж, 8 дугаар сард зөрүүтэй олгосон тусгай зориулалтын шилжүүлгийн 11,9 /Арван нэг аравны ес/ сая төгрөгийн санхүүжилтийг нөхөж олгосон болно.

7 Төрийн сангийн хасах тэмдэгтэй гүйлгээ нь төрийн сангийн едөр тутмын хяналтыг хэрэгжүүлж, төрийн сангийн дотоод хяналтаас буцаасан гүйлгээнүүд болно. Мөн залруулан хийх боломжтой гүйлгээнүүдийг тухайн нэгжийн хариуцсан мэргэжилтэн, албаны даргатай утсаар ярьж, заавар зөвлөгөө өгөн залруулж, аль болох алдаа бага гаргахад анхаарч ажилласан болно.

8 Төрийн сангийн дотоод хяналтын мэргэжилтний бичсэн тайланг хэлтсийн даргаар хянуулан аймгийн Засаг даргад танилцуулж, Сангийн яаманд дараа нь 1 сарын 15 ны дотор хүргүүлдэг.

9.Сумдын төрийн сангийн мэргэжилтэнүүд Сангийн сайдын 2014 оны 65 дугаар тушаалаар харилцагч нягтлан бодогч нарын 50-иас доошгүй хувиас санал авна гэж заасан боловч суманд 2 нягтлан бодогч байгаагийн 1-ээс нь санал асуулга авсан нь тушаал хэрэгжсэн байна.

10.Орон нутгийн хөгжлийн сангийн санхүүжилтийг Засаг даргын захирамжаар баталсан хуваарийн дагуу олгож байгаа боловч зөрүүтэй олгогдсон шалтгаан нь: Сангийн сайдын 2014 оны 43 дугаар тушаалын 11.2.5 дахь заалтын дагуу Орон нутгийн хөгжлийн сангийн системд төлөвлөлт, зарцуулалтын талаарх мэдээллийг зохих журмын дагуу оруулаагүй бол тухайн зөрчлийг арилгах хүртэл ОНХНС-аас орлогын шилжүүлэг олгохгүй гэсэн заалтыг хэрэгжүүлж санхүүжилтийг түр зогсоосноос шалтгаалан санхүүжилт хуваарийн дагуу олгогдохгүй байсан.

11.Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтыг 2017 оны санхүүгийн тайлангаар батлагдсан төсвөөс илүү санхүүжилт олгоогүй байна. /Урьд оны үлдэгдлээс төсвийн тодотголоор 63,1 сая төгрөг/

Тог: 2018/А4 Сг

12.Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтэц орон тоо, цалингийн санд Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн орлого, хөрөнгө оруулалтын мэргэжилтэнтэй байна гэж заасны дагуу орлого, хөрөнгө оруулалтын мэргэжилтэн ажиллаж байна. /Сангийн яамнаас албан бичгээр чиглэл өгсөн байна./

Хавсралт: 14 хуудастай.

САНХҮҮ, ТӨРИЙН САНГИЙН
ХЭЛТСИЙН ДАРГА

М.ОТГОНХАНД

Төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагааны үр днд хийсэн аудитын тайланд
Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газрын тайлбар

	Санал авахаар хүргүүлсэн тайлангийн төсөлд тусгагдсан асуудлууд	Ирүүлсэн санал	Саналыг хүлээн авч тайлангийн төсөлд өөрчлөлт оруулсан асуудлууд
1	<p>2.11 Төрийн сангийн дотоод хяналтыг хэрэгжүүлдэг 1 мэргэжилтэн ажилладаг бөгөөд 2017 онд Нягтлан бодох бүртгэлийн “Тунгалаг бүртгэл” хөтөлбөрийг аймгийн ИТХТ-ийн 2017 оны 47 дугаар тогтоолоор баталж, хөтөлбөрийн хүрээнд 7 хүний бүрэлдэхүүнтэй баг 17 сум, байгууллагын төсвийн 118, ОНӨҮГ 5, ААН-ийн 320 нийт 443 байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт үнэлгээ хийж, заавар зөвлөмж өгч ажиллажээ. Шалгалтаар цалингийн урьдчилгааг ихээр олгож, эргэж суутгадаггүй, эдийн засгийн ангилал зөрчсөн, бэлнээр зарцуулах, анхан шатны баримтгүй, томилолтыг хяналтгүй олгосон, хүүхдийн хоолонд стандарт бус хүнс хэрэглэсэн зэрэгт 31,7 сая төгрөгийг зөрчлийг илрүүлж, арилгуулах арга хэмжээ авч ажилласан байна. Хангалтгүй ажиллаж байгаа төсвийн менежер, нягтлан бодогч, нярав 5 хүнийг ажлаас халах, 2 хүнд торгууль, 24 хүнд захиргааны, нийт 31 хүнд хариуцлагын арга хэмжээг тооцуулсан байна. Хөтөлбөрийн хүрээнд бүх сумдаар явж ажиллаж илэрсэн алдааг залруулах зөвлөмж өгч ажилласан боловч санхүүгийн тайлангийн аудитаар тайланд илэрсэн алдаа зөрчил, хязгаарлалттай, сөрөг дүгнэлтийн тоо нь өмнөх оноос буураагүйгээс үзэхэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангалттай гэж үзэх боломжгүй байна.</p>	<p>Нягтлан бодох бүртгэлийн “Тунгалаг бүртгэл хөтөлбөрийн хүрээнд 4 зорилт дэвшүүлж, 1 дүгээр зорилтын хэрэгжилтийн үр дүнд орон нутгийн төсвийн орлого 481,0 сая төгрөгөөр буюу 5,2 хувиар давж биелсэн, аж ахуйн нэгжүүд 2017 онд 690,8 сая төгрөгийн ашигтай анх удаа ажиллаж өмнөх оноос орлого 37,7 тэрбумаар өсөж, алдагдал 1,4 тэрбум төгрөгөөр буурсан, 2-р зорилтыг хэрэгжүүлсний үр дүнд 2017 оны бүртгэл хөтөлөлт 22,9-23,2 хувиар 2016 оноос өссөн, 3-р зорилтыг хэрэгжүүлсний үр дүнд Санхүүгийн сахилга хариуцлага сайжирч, ОН-ийн төсвийн өр 2015 оноос 15,5 дахин буурсан, 4-р зорилтыг хэрэгжүүлсний үр дүнд аймаг, сумдын төрийн санд 31,4 сая төгрөгийн тоног төхөөрөмж авч ажиллах нөхцөл боломжоор хангаж, програмын шинэчлэл хийлгэн ажилласан байна. Иймд Нягтлан бодох бүртгэлийн “Тунгалаг бүртгэл” хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үр дүнг гарсныг зөвхөн санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн алдаа зөрчлөөр дүгнэж үзэх боломжгүй юм. /Тайлангаас хасуулах/</p>	<p>Төслийн 1.1-д орлого өссөн, өр төлбөр буурсан талаар бичигдсэн. хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн тоо өмнөх оноос 18-р өссөн, сөрөг санал дүгнэлтийн тоо өмнөх оноос 4-р өссөн тул тус хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжсэн гэх үндэслэл байхгүй байна.Холбогдох найруулгын өөрчлөлт оруулсан бөгөөд хасах боломжгүй болно</p>
2	<p>2.8 Нэмэлт санхүүжилтийн эрх нээх баримтыг түүвэрлэн үзэхэд 2696.1 сая төгрөгийн 201 эрх нээлгэх хүсэлт нь Сангийн сайдын 2013 оны 73 тоот тушаалын 2 дугаар хавсралттай нийцэхгүй байна. Графикаас харахад нэмэлт санхүүжилтийн эрхийг нээхдээ нэмэлт санхүүжилтийн эрх нээлгэх албан тоотыг аймгийн төрийн сан нь авч хэвшээгүй байна</p>	<p>Нэмэлт санхүүжилтийн зарцуулалтын эрхийг нээхэд Сангийн яамнаас сургалт хийж семинар өгсний дагуу 2017 оны сүүлийн хагас жилээс баримт материалын бүрдэлт, зарцуулалтанд тавих хяналт сайжирсан гэж үзэж байна. /Тайлангаас хасуулах/</p>	<p>Нэмэлт санхүүжилтийн эрх нээлгэх хүсэлтийн алдаа нь 2017 оны 1-р сараас эхлэн оныг дуустал бүх саруудад илэрсэн алдаа тул тайланд өөрчлөлт оруулж хасах боломжгүй болно.</p>

3	<p>2.2 Аудитаар аймаг, сумдын төрийн сангийн гүйлгээг түүвэрлэн авч нийт гүйцэтгэсэн 53712 гүйлгээний 75 хувь буюу 40284 төлбөрийн хүсэлтийг хянаж үзэхэд 1112 төлбөрийн хүсэлтээр 2848.8 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрлээ.</p>	<p>Аймаг, сумын төрийн санд гарсан 2,8 тэрбум төгрөгийн зөрчилтэй гүйлгээг холбогдох сумдад аймгийн төрийн сангаас хяналт тавьж залруулж байгаа бөгөөд 2018 оны 10 дугаар сард Дарви, Цэцэг, Үенч, Булган, Ховд, Жаргалант сумдын зөрчлийг арилгуулж ажиллаж байна. /Тайлангаас хасуулах/</p>	<p>Аймагт илэрсэн 760.8 сая төгрөгийг хасаж үлдсэн алдаа зөрчил нь холбогдох сумдын төрийн сангийн мэргэжилтэн, албаны даргаар гарын үсэг зуруулж, тэмдэг дарж баталгаажуулсан дүн тул өөрчлөлт оруулаагүй</p>
4	<p>2.10 Дээрх судалгаанаас харахад шилэн кабельтэй төрийн сан нь 1 төлбөрийн хүсэлтийг 1 минутад шивж байгаа бол сансрын антентэй сумууд 1 төлбөрийн хүсэлтийг дунджаар 14.6 минутад шивж байна. Сансрын антентэй газруудад сүлжээ тасрах үе гарч байна.</p>	<p>Засгийн газрын санхүүгийн удирдлага мэдээллийн системийн орчинд сүлжээний хурд хэвийн ажиллаж байна. Тус тайлангийн төсөлд 2016 оны 1 дүгээр сард хийгдсэн сүлжээний хурдны судалгаа, үр дүнгийн талаар тусгасан байгааг /Тайлангаас хасуулах/</p>	<p>Саналыг хүлээн авч 2.10 дахь хэсэгт хасав.</p>
5	<p>2.2 УТХО-аар баригдаж байгаа Булган сумын 50 ортой хүн эмнэлгийн санхүүжилтийн 760.8 сая төгрөгийг Сангийн сайдын 2016 оны 415 тоот журмын 4.16 дахь заалтыг мөрдөөгүй ажлын 3 хоногт багтаан олгоогүй байна</p>	<p>Булган сумын 50 ортой хүн эмнэлгийн барилгын санхүүжилтийн 760,8 /Долоон зуун жар аравны найм/ сая төгрөгийн гүйлгээ нь гүйцэтгэгч Ховдын өргөө ХХК компани нь санхүүжилтийн эрхээ нээлгээгүй байсан /Тайлангаас хасуулах/</p>	<p>Саналыг хүлээн авч 2.2 дахь хэсгээс хасав.</p>
6	<p>2.7 Сангийн яамны Төрийн Сангийн газрын хяналт шалгалтаар аймгийн төрийн сан нь эхний 8 сарын байдлаар ТЗШ-ын санхүүжилтийг 11.9 сая төгрөгөөр дутуу олгосон гэж дүгнэгдсэн байна.</p>	<p>Сангийн яамны Төрийн сангийн газрын 2017 онд хийсэн хяналт, шалгалтаар өгсөн зөвлөмжийн биелэлтийг хэрэгжүүлэхээр ажлын төлөвлөгөө гарган ажиллаж, 8 дугаар сард зөрүүтэй олгосон тусгай зориулалтын шилжүүлгийн 11,9 /Арван нэг аравны ес/ сая төгрөгийн санхүүжилтийг нөхөж олгосон болно. /Тайлангаас хасуулах/</p>	<p>Аудитын тайланд алдааны нэгтгэлд оруулаагүй бөгөөд дотоод хяналтаар илэрсэн алдааг нэмэт нотлох зүйл болгож оруулсан тул хасах боломжгүй.</p>

7	<p>2.2 2017 онд ЗГСУМС-д нийт 182 гүйлгээг алдаатай шивж банк хооронд баталгаажиж гарахаас өмнө залруулж ажилласан байна.</p>	<p>Төрийн сангийн хасах тэмдэгтэй гүйлгээ нь төрийн сангийн өдөр тутмын хяналтыг хэрэгжүүлж, төрийн сангийн дотоод хяналтаас буцаасан гүйлгээнүүд болно. Мөн залруулан хийх боломжтой гүйлгээнүүдийг тухайн нэгжийн хариуцсан мэргэжилтэн, албаны даргатай утсаар ярьж, заавар зөвлөгөө өгөн залруулж, аль болох алдаа бага гаргахад анхаарч ажилласан болно. Хасуулах санал</p>	<p>Төслийн 2.2-т залруулан ажилласан байна гэж тусгагдсан тул хасах шаардлагагүй болно.</p>
8	<p>2.11 Аймгийн төрийн сангийн дотоод хяналт хариуцсан мэргэжилтэн нь төрийн сангийн төлөвлөгөөт хяналтын тайланг аймгийн Засаг даргад танилцуулсны үндсэн дээр төрийн сангийн газарт хүргүүлэн ажиллах журамтай боловч хэрхэн ажилласан талаар тайланг аудитад гаргаж өгөөгүй байна</p>	<p>Төрийн сангийн дотоод хяналтын мэргэжилтний бичсэн тайланг хэлтсийн даргаар хянуулан аймгийн Засаг даргад танилцуулж, Сангийн яаманд дараа жилийн 1 сарын 15-ны дотор хүргүүлдэг хасуулах санал</p>	<p>Төлөвлөгөөт хяналтын тусгайлсан тайлан гаргаагүй, Тунгалаг бүртгэл хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн тайлант тул найруулгын өөрчлөлт оруулсан.</p>
9	<p>2.11 Сумдын төрийн сангийн мэргэжилтнүүд Сангийн сайдын 2014 оны 65 тоот тушаалаар харилцагч нягтлан бодогч нарын 50-с доошгүй хувиас санал авна гэж заасан боловч суманд 2 нягтлан бодогч байгаагийн 1-ээс нь санал асуулга авч байгаа нь эрсдэлийг үнэн зөв үнэлсэн гэхэд учир дутагдалтай байна.</p>	<p>Сумдын төрийн сангийн мэргэжилтэнүүд Сангийн сайдын 2014 оны 65 дугаар тушаалаар харилцагч нягтлан бодогч нарын 50-иас доошгүй хувиас санал авна гэж заасан боловч суманд 2 нягтлан бодогч байгаагийн 1-ээс нь санал асуулга авсан нь тушаал хэрэгжсэн байна. хасуулах санал</p>	<p>Хасах боломжгүй тул нэмэлт найруулга хийсэн.</p>
10	<p>2.7 Аймгийн төрийн сангийн ОНХС-гийн санхүүжилтийг тулган баталгаажуулахад Засаг даргын баталсан хуваариас сар бүр илүү, дутуу олгосон</p>	<p>Орон нутгийн хөгжлийн сангийн санхүүжилтийг Засаг даргын захирамжаар баталсан хуваарийн дагуу олгож байгаа боловч зөрүүтэй олгогдсон шалтгаан нь: Сангийн сайдын 2014 оны 43 дугаар тушаалын 11.2.5 дахь заалтын дагуу Орон нутгийн хөгжлийн сангийн системд төлөвлөлт, зарцуулалтын талаархи мэдээллийг зохих журмын дагуу оруулаагүй бол тухайн зөрчлийг арилгах хүртэл ОНХС-аас орлогын шилжүүлэг олгохгүй гэсэн заалтыг хэрэгжүүлж санхүүжилтийг түр зогсоосноос шалтгаалан санхүүжилт хуваарийн хасуулах санал</p>	<p>Сар бүр илүү дутуу олгогдсон нь баримтаар нотлогдож байгаа тул өөрчлөлт оруулаагүй</p>

11	2.7 ОНХО дансанд санхүүжилтийг батлагдсан санхүүжилтээс 82.2 сая төгрөгийн санхүүжилтийг илүү олгосон	1. Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтыг 2017 оны санхүүгийн тайлангаар батлагдсан төсвөөс илүү санхүүжилт олгоогүй байна. /Урьд оны үлдэгдлээс төсвийн тодотголоор 63,1 сая төгрөг/ /Тайлангаас хасуулах/	63.1 сая төгрөгөөр 2.7 хэсэгт өөрчлөлт оруулсан
12	1.5 Орон нутгийн санхүү, төрийн сангийн ажилтны ажил үүргийн жишиг зааврын 1.4-т хөрөнгө оруулалт хариуцах чиг үүргийн тусгайлан зааж өгөөгүй байхад СТСХ-д орлого, хөрөнгө оруулалт хариуцсан мэргэжилтэн ажиллаж байна. Тус мэргэжилтний ажлын байрны тодорхойлолтод заагдсан ажил үүрэг нь ХОХБТХ-т хөрөнгө оруулалт хариуцсан мэргэжилтэнтэй давхцаж байна.	1. Аймгийн Засаг даргын тамгын газрын бүтэц орон тоо, цалингийн санд Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн орлого, хөрөнгө оруулалтын мэргэжилтэнтэй байна гэж заасны дагуу орлого, ᠰᠢᠨᠬᠡᠭᠦᠨᠢᠨᠠᠭᠤᠨ мэргэжилтэн ажиллаж байна. /Сангийн яамнаас албан бичгээр чиглэл өгсөн байна./ /Тайлангаас хасуулах/	Аймгийн ЗДТГ-ын 2 хэлтэст хөрөнгө оруулалтын асуудлыг 2 хүн хариуцаж байгаа тул цаашид боловсронгуй болох хэрэгцээ шаардлагын үүднээс давхардлыг гаргасан тул 1.5 дахь хэсэгт өөрчлөлт оруулаагүй

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОРЫН ТУШААЛ

2018 оны 10 сарын 30 өдөр

Дугаар 31

Ховд

Аудитын тайлан,
албан шаардлага, зөвлөмж
батлах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.1, 15.2.5 дахь заалт, Монгол улсын Ерөнхий аудиторын А/188 дугаар тушаалын 5 дугаар хавсралтын 1.2, 2.4 дэх заалт, газрын дарга бөгөөд, тэргүүлэх аудиторын дэргэдэх зөвлөлийн хурлын 2018 оны 10 дугаар сарын 30-ны өдрийн тэмдэглэлийг үндэслэн ТУШААХ нь:

1. "Төрийн сангийн тогтолцоо үйл ажиллагааны үр дүнд" хийсэн аудитын тайлан, албан шаардлага, зөвлөмжийг хавсралтаар баталсугай.

2. Санхүүгийн аудитын дүн дүгнэлтэд үндэслэн Санхүү төрийн сангийн хэлтсийн дарга М.Отгонханд-д ДААЛГАХ нь:

2.1 Аймаг, сумдын төрийн сангийн бүтцийг оновчтой зохион байгуулах талаар дээд шатны байгууллагуудад уламжлан шийдвэрлүүлж, нягтлан бодогчдын ачааллыг жигдрүүлж, бүртгэлээр тавих хяналтыг сайжруулан ажиллах

2.2 СТСХ-ийн дотоод хяналт хариуцсан мэргэжилтний өдөр тутмын хяналтыг сайжруулан ажиллах

2.3 Сумдын санхүүгийн алба, нягтлан бодогчдыг мэргэжил арга зүйгээр тогтмол хангаж төрийн сангийн журмуудыг мөрдөж ажиллах

2.4 Орлого, хөрөнгө оруулалт хариуцсан мэргэжилтний ажлын байрны тодорхойлолтыг Сангийн сайдын 2015 оны 90 дүгээр тогтоолын дагуу шинэчлэн батлуулах

2.5 Сумдад шаардлагатай байгаа орлогын данснуудын судалгааг гаргаж төрийн сан банканд данс нээх арга хэмжээг авч ажиллах

2.6 Нэмэлт санхүүжилт, хэмнэгдсэн зардал, нэмэлт орлогыг зарцуулах эрхийг холбогдох журмын дагуу олгож хэвших

0800095

2.7 Арилжааны банканд ашиглагдахгүй байгаа дансыг хаах

3. Сумдын санхүүгийн албаны дарга, төрийн сангийн төлөөлөгч нарт ДААЛГАХ нь:

3.1 Төрийн сангийн үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж буй холбогдох журмуудыг баримтлан ажиллаж, илэрсэн алдаа зөрчлийг давтан гаргахгүй ажиллах

3.2 Төрийн сангийн үйл ажиллагаанд тавих өдөр тутмын хяналтыг сайжруулж, арга зүйгээр хангаж ажиллах

3.3 Төрийн сангийн төлөөлөгчдөд олгож буй 20 хувийн нэмэгдлийг 2018 оны 11 сараас эхлэн зогсоох

3.4 Сумдын төрийн сангийн сүлжээний хурдыг нэмэгдүүлэх, тоног төхөөрөмжийн хүчин чадлыг сайжруулах ажлыг холбогдох байгууллагад хандаж шийдвэрлүүлэх

4. Аудитаар өгсөн зөвлөмж, албан шаардлагын хэрэгжилтэд хяналт тавьж, зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй ажиллаж, үр дүнг нь аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2018 оны 12 дүгээр сарын 25-ний дотор албан тоотоор ирүүлэх.

5. Санхүүгийн аудитын зөвлөмж, албан шаардлагын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг аудитор Д.Мөнхтулга, аудитор Дамчуубалжир нарт хариуцуулсугай.

ДАРГА,

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Х.БОЛДБААТАР

Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газрын тэргүүлэх аудиторын 2018 оны 10 дугаар сарын 30-ны өдрийн 31 дүгээр тушаалын хэвсрэлт

Аудитын код: УАГ-САГ-ХОА/2018/03-СА

АУДИТААР ИЛРҮҮЛСЭН ЗӨРЧЛИЙН ЖАГСААЛТ

Аудитын нэр: Төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагааны үр дүнд хийх аудит

Д/д	Зөрчлийн товч утга	Зөрчигдсөн хуулийн заалт	Зөрчлийн дүн сая.төг	Үүнээс				
				Аудитын явцад баригдуулсан	Анг тогтоосон	Албан шарадлага өгсөн	Зөвлөмж өгсөн	
1	Нэмэлт санхүүжилтийн зарцуулалтын эрхийг нээлгэхдээ холбогдох журмын дагуу нээгээгүй	Сангийн сайдын 2013 оны 73 тоот тушаалын 2-р хэвсрэлтийн 7-р заалт	2696.1					2696.1
2	Хэмнэгдсэн зардлыг зориулалт бусаар зарцуулсан	Сангийн сайдын 2017 оны 216 тоот тушаалын 2.2.1-д "Нэгжид ногдох норм нормативаар тооцсон төсвийн гүйцэтгэл нь нэгжийн тоо хэмжээ багассанаас бий болсон хэмнэлтийг хэмнэлтэнд тооцохгүй"	134.6					134.6
3	Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт данснаас зориулалт бусаар зарцуулсан	Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 18.5.5-д "Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах"	10					10
4	Санхүүжилтийн гэрээг Засаг дарга батлаагүй	Төсвийн тухай хуулийн 65.1.4-д "Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авах гэрээг холбогдох хуульд нийцүүлэн байгуулах"	7.4					7.4
5	Анхэн шатны баримтын бүрдэлгүй төлбөр тооцдог гүйцэтгэсэн	МУ-ын ЗГ-ын 2015 оны 24-р тогтоолоор баталсан Төрийн сангийн үйл ажиллагааны журмын 7.13.7-д "Энэхүү журмын 7.8-д заасан анхэн шатны баримт дугуу, иж бүрдэл болоогүй тохиолдолд гүйлгээ хийхийг хориглоно"	1.4					1.4
6	Арилгааны банкинд зөвшөөрөлгүй дөнгө нээсэн	Сангийн сайд, Монгол банкны ерөнхийлөгчийн хамтарсан 2013 оны 24/24/А09 тоот журмын холбогдох заалтууд	217.9					217.9
7	Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт данснаас Засаг даргын баталсан хуваарнас илүү санхүүжилт олгосон	Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1-д "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах"	19.1					19.1
8	ИТХ-аар батлуулаагүй хөрөнгө оруулалтын ажлыг санхүүжүүлсэн	Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1-д "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах"	40.5					40.5
9	Төлбөрийн хүсэлтэнд байгууллагын 1, 2-р гарын үсэггүй, тамга дарагдаагүй, төлбөрийн хүсэлт засвартай, төлбөрийн тооцдог ажлын 3 хоногт багтаан гүйцэтгээгүй, төрийн сангийн мөргөжлөгчөөр гарын үсэггүй, тэмдэг дарагдаагүй гүйлгээ хийгдсэн байна	МУ-ын ЗГ-ын 2015 оны 24-р тогтоолоор баталсан Төрийн сангийн үйл ажиллагааны журмын 7.5-д "Тухайн байгууллага бүртгэлийн данснаас гүйлгээ хийхдээ байгууллагын баталгаат гарын үсэг, байгууллагын тамга, тэмдгээр баталгаажуулсан төлбөрийн болон бэлэн мөнгөний хүсэлтийг энэхүү журмын 1, 2 дугаар хэвсрэлтэд заасан ТТ-1, ТТ-2 маягтын дагуу 2 хувь үйлдэн харьяалагдах төрийн санд хүргүүлнэ. Төлбөрийн болон бэлэн мөнгөний хүсэлтийн он сар эдөр, хөтөлбөр, зориулалт арга хэмжээ, эдийн засгийн ангилалд засвар хийсэн тохиолдолд тухайн байгууллагын тамга, санхүүгийн тэмдгийг засвар хийсэн хэсэгт дарж баталгаажуулсан байна. Төлбөрийн болон бэлэн мөнгөний хүсэлтийн бусад мэдээлэлд засвар хийхийг хориглоно", 8.10-д "Төсвийн байгууллагын ТТ-1, ТТ-2 маягтаар бичигдсэн төлбөрийн хүсэлт нь бичигдсэн өдрийг оролцуулан ажлын 3 хоногт хүчинтэй."	2088.0					2088.0
		Дүн	5215.0	0.0	0.0	0.0		5215.0

Жагсаалт үйлдсэн Аудитор

Б.Дамчубагжир

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2018 оны 10 сарын 31 өдөр

Дугаар 4/60

Ховд

ХАРИУЦЛАГА ТООЦУУЛАХ ТУХАЙ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15.2-д заасан бүрэн эрхийн дагуу Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газраас төрийн сангийн тогтолцоо, үйл ажиллагааны үр дүнд хийсэн аудитаар төрийн сангийн үйл ажиллагаанд мөрдөж буй журам, заавруудыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй, хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар төлбөр тооцоо гүйцэтгэсэн, ажлын байрны тодорхойлолтод заасан чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлээгүй зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д "Дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах", МУ-ын ЗГ-ын 2015 оны 24 -р тогтоолоор баталсан Төрийн сангийн үйл ажиллагааны журмын 7.5-д "Тухайн байгууллага бүртгэлийн данснаас гүйлгээ хийхдээ байгууллагын баталгаат гарын үсэг, байгууллагын тамга, тэмдгээр баталгаажуулсан төлбөрийн болон бэлэн мөнгөний хүсэлтийг энэхүү журмын 1, 2 дугаар хавсралтад заасан ТТ-1, ТТ-2 маягтын дагуу 2 хувь үйлдэн харьяалагдах төрийн санд хүргүүлнэ. Төлбөрийн болон бэлэн мөнгөний хүсэлтийн он сар өдөр, хөтөлбөр, зориулалт арга хэмжээ, эдийн засгийн ангилалд засвар хийсэн тохиолдолд тухайн байгууллагын тамга, санхүүгийн тэмдгийг засвар хийсэн хэсэгт дарж баталгаажуулсан байна. Төлбөрийн болон бэлэн мөнгөний хүсэлтийн бусад мэдээлэлд засвар хийхийг хориглоно", 8.10-д "Төсвийн байгууллагын ТТ-1, ТТ-2 маягтаар бичигдсэн төлбөрийн хүсэлт нь бичигдсэн өдрийг оролцуулан ажлын 3 хоногт хүчинтэй", гэсэн заалтуудыг тус тус зөрчсөн байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.12-т "аудитын явцад илэрсэн төлбөр, зөрчлийг барагдуулах акт, албан шаардлага өгөх..." Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2016 оны 95 дугаар тушаалаар батлагдсан "Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам"-ын 1.2-д "... тухайн аудитын хамрах хүрээнд төлбөрийн акт

тогтоож, зөрчлийн албан шаардлага тавина” гэсэн заалтыг үндэслэн **ШААРДАХ** нь:

1. Хавсралтад дурдагдсан нэр бүхий албан тушаалтнуудад хариуцлага тооцож, ажлын хариуцлагыг дээшлүүлэн ажиллах
2. Холбогдох хууль, журам, заавар, тушаал шийдвэрийн хэрэгжилтэд тавих хяналтыг сайжруулж, аудитаар илэрсэн алдааг давтан гаргахгүй байх
3. Албан шаардлагын биелэлтийг 2018 оны 12 дугаар сарын 15-ны дотор Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэхийг Ховд аймгийн засаг дарга Б.Дүгэржав, Санхүү төрийн сангийн хэлтсийн дарга М.Отгонханд нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА	
БИЧСЭН¹:	ЗӨВШӨӨРСӨН:
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР	АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА
А.ЦЭЦЭГСҮРЭН	Б.ДҮГЭРЖАВ
АУДИТОР Д.МӨНХТУЛГА	СТСХ-ИЙН ДАРГА М.ОТГОНХАНД
АУДИТОР Б.ДАМЧУУБАЛЖИР	

¹ Акт, албан шаардлагын биелэлт хангагдаагүй тохиолдолд Төрийн аудитын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 28.2.2-д "Төрийн аудитын байгууллагаас төвөгсөн албан шаардлага, төлбөрийн актыг цаг хугацаанд нь биелүүлээгүй тохиолдолд зөрчил гаргасан албан тушаалтныг үүрэгт ажлаас нь халах тухай саналыг төрийн аудитын байгууллага эрх бүхий албан тушаалтанд хүргүүлнэ" гэж заасны дагуу хариуцагч албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулахаар эрх бүхий албан тушаалтанд санал хүргүүлнэ.

1/10 тоот албан шаардлагын хавсралт

№	Сумдын нэрс	Хариуцлага тооцуулах хүний		Хариуцлага тооцуулах шалтгаан	Алдаа зөрчилтэй баримтын тоо	Мөнгөн дүн
		Овог нэр	Албан тушаал			
1	Дарви	Л.Байгалмаа	Төрийн сангийн мэргэжилтэн	Төрийн сангийн үйл ажиллагаанд мөрдөж буй журам, заавруудыг мөрдөж ажиллаагүй, хариуцсан үүрэгт ажлаа хангалтгүй гүйцэтгэсэн	54	69.1
2	Зэрэг	Д.Сэлэнгэ	Төрийн сангийн мэргэжилтэн		85	86.2
3	Мянгад	С.Ганхуяг	Төрийн сангийн мэргэжилтэн		102	173.4
4	Үенч	Д.Энхамгалан	Төрийн сангийн мэргэжилтэн		51	219.9
5	Ховд	Х.Володя	Төрийн сангийн мэргэжилтэн		239	228.4
6	Чандмань	Ц.Ганбат	Төрийн сангийн мэргэжилтэн		9	10.4
7	Эрдэнэбүрэн	Б.Хишигтогтох	Төрийн сангийн мэргэжилтэн		63	46.9
8	Аймгийн төв СТХ	Г.Өөдэй	Дотоод хяналт хариуцсан мэргэжилтэн		58	347.6
Нийт дүн					661	1181.9

Тайлбар: Булган, Манхан, Жаргалант, Цацэг сумуудын төрийн сангийн төлөөлөгчид нь үүрэгт ажлаасаа халагдсан, чөлөөлөгдсөн тул жагсаалтад оруулаагүй болно.

Хавсралт үйлдсэн: Аудитор

Б.Дамчуубалжир